

VUOSIKERTOMUS 2007

VUOSIKERTOMUS 2007

Jakelu:

Teknillinen korkeakoulu

Kirjasto

PL 7000

FI - 02015 TKK

URL: <http://lib.tkk.fi/>

Puh. +358-9-451 4111

Fax. +358-9-451 4132

E-mail: infolib@tkk.fi

© TKK, Kirjasto

URL: <http://lib.tkk.fi/Julkaisut/vuosikertomus2007.pdf>

Multiprint Oy

Espoo 2008

Toimituskunta: Jaana Marvia (toimittaja), Aune Kontkanen (kuvat ja tilastot), Sirkku Käsälä, Tarja Paalanen (taitto ja kuvat). Kannen kuvat: Aune Kontkanen.

SISÄLLYSLUETTELO

Esipuhe.....	4
Puheenvuoro.....	5
Vuoden 2007 tapahtumat lyhyesti.....	6
Year 2007 briefly.....	7
Teknillisen korkeakoulun kirjasto - esittely.....	8
Hankintatyö muuttuu ja kokoelmat elektronisoituvat.....	10
Elektroniset aineistot ja palvelut suoraan työpöydälle.....	13
Portaalin ja tietokantojen käytettävyyden kehittäminen on tärkeää.....	15
Asiakkaat löysivät paikantamissovelluksen.....	17
Käyttäjien muuttuvat tavat vaikuttavat paikallispalveluiden kysyntään.....	19
Tilat muuntautuvat moneksi.....	21
Aineistojen välityksessä uusia toimintatapoja.....	22
Tiedon hakemisen ja käsittelyn taitojen koulutusta.....	24
Ohjeita, ISBN-tunnuksia ja muuta tukea TKK:n julkaisijoille.....	25
Vuoden artikkeli: ETDEWEB - World Energy Base.....	27
Laatuvuosi 2007	29
Omaleimainen kirjaston viestintä.....	30
Työhyvinvointi on voimavara kirjaston toiminnassa.....	32
Taloudellinen tilanne.....	34

Liitteet

- Kirjaston neuvottelukunnan kokoonpano
- Kirjaston henkilöstö
- Tilastot 2005 - 2007

Kuva: Aune Kontkanen

Kirjastossa vuosi 2007 sujui edellisen vuoden viitoittamalla tiellä. Tuolloin TKK ja kirjasto sen osana käynnisti monta urakkaa, joilla tiikeri viritettiin loikkaan. Suurimpia näistä olivat laadunvarmistusjärjestelmän rakentaminen, myös kirjaston työtä kovasti koskettava organisaatiomuutos osastoista tiedekunniksi sekä innovaatioliopiston suunnittelu. Nämä ponnistukset veivät käytännössä kaiken perustoiminnoista yli lienneen ajan. Konetta käytettiin kapasiteettinsa ylärajalla.

Kirjaston laadunvarmistusjärjestelmä pantiin kasaan koko henkilökunnan voimin ja laatutyöryhmän koordinoimana. Tuloksesta paistaa utteruus ja taito. Laaditut satakunta prosessikuvausta ja -kaaviota jäsentävät kokonaisuutta, näyttävät jokaiselle kirjastolaiselle hänen paikkansa kokonaisuudessa sekä selkeyttävät vastuita. Uskon, että työ on rasittavuudestaan huolimatta kannattanut. Juuri tukitoimintojen laadunvarmistusjärjestelmät arvioitiin TKK:n kehittyneimmiksi.

Syksyllä 2007 perustettiin 15 teemaryhmää suunnittelemaan uuden innovaatioliopiston toimintoja - yhtenä näistä kirjasto- ja tietopalvelujen teemaryhmä. Ryhmämme työ on ollut ohjaavaa. Varsinaiseen suunnitteluun on osallistunut tulevaan innovaatioliopistoon kuuluvien kolmen kirjaston koko henkilökunta erilaisissa työryhmissä sekä ennen kaikkea työntekijöiden yhteistapaamisissa. Tähänastiset tulokset, erilaiset ideat ja kartoitukset, luovat pohjan jatkotyölle. On ollut hyvin innostavaa nähdä porukan puhaltavan yhteen hiileen jo nyt. Tavoitteena on, että uusi ja entistä ehempi kirjasto- ja tietopalvelukeskus on perusteiltaan valmis innovaatioliopiston avatessa ovensa syksyllä 2009.

Näiden kahden suuren projektin varjoon on jäänyt monta pienempää tärkeää osa-aluetta, joista tässä tydyn esimerkkinä mainitsemaan tilanpuutteen vuoksi vain yhden. Vuonna 2006 tehdyn kirjastoselvityksen tuloksia on käytetty hyväksi tietotekniikan talon sekä matematiikan ja systeemianalyysin laitoksen kirjastojen kanssa tehdyissä palvelusopimuksissa. Yhteistyö on toiminut erinomaisesti molemmiin puolin, apua antaen ja saaden. Toivonkin vastaavien toimien käynnistyvän myös muiden tiedekuntien ja laitosten kanssa.

Hienot projektit vievät helposti päähuomion, vaikka ne itse asiassa edustavat vain pientä osaa kirjaston toiminnasta. Kirjaston perustyö, kaikki asiakkaiden palvelemiseen liittyvät tehtävät, ovat kuitenkin se perusta, jolle kirjaston maine rakentuu. Näissä kirjasto on saamamme palautteen mukaan onnistunut hyvin.

Kirjaston henkilökunta on uskomattomalla tavalla jaksanut kahlata läpi jälleen yhden työteliään vuoden. Kausi huipentui lukuvuoden avajaisiin syyskuussa, jolloin kirjastolle myönnettiin TKK:n ensimmäinen hyvän työyhteisön palkinto. Tunsin suurta ylpeyttä ottaessani palkinnon vastaan rehtorilta. Me olemme hyviä! Kiitän lämpimästi koko henkilökuntaamme antoisasta ja tulokseksista vuodesta 2007.

ARI MUHONEN
ylikirjastonhoitaja

Kovia kokenut korkeakoulun päärakennuksessa sijainnut laitos, joka vuodesta 1908 lähtien oli ollut Suomen teknillinen keskuskirjasto, vaurioitui talvisodan aikana 30.11.1939 Neuvostoliiton pommilaivueen hyökkäyksessä. Jälleenrakennus sujui ripeästi ja kirjasto saatiin käyttökuntoon.

Seuraava hyökkäys sattui jo jatkosodan aikana 6.2.1944, jolloin pelastustoimiin osallistuivat paikalla olleet rehtori Jussi Paatela ja vahtimestari Nyberg sekä rintamapalvelusta lomalla olleet teekkarit M.M. Louhivuori ja dipl.ins. Jacob Lehto, jotka kärsivät palavasta kirjastosta kirjasyllillisiä ja pudottivat ne hissiin. Kun kirjaston katto romahti, tuli valloitti kirjaston ja poltti sen 47 000 nidettä sekä kokoelmien kortistot.

Entisestä sotilassairaalasta Kalevankatu 46:ssa, jossa mm. Elias Lönnrot oli työskennellyt, tehtiin väliaikaiset tilat kirjastolle. Kirjasto toimi näissä tilapäisiksi tarkoitetuissa tiloissa 22 vuotta. Fil.maist. Marjatta Myrberg toimi uusien kokoelmien ja uuden henkilökunnan tarmokkaana johtajana, fil.maist. Aune Turunen luettelointitoimen vastaavana, fil.maist. Leena-Kaarina Uttu lainaus- ja jäljennepalvelun esimiehenä ja dipl.ins. Stina Niskanen tietopalvelun sekä neuvonnan vastaavana.

Kirjaston tuhoutuminen pommituksissa herätti laajaa kansainvälistä huomiota ja sai aikaan valtavan lahjoitusten tulvan. Usean eurooppalaisen kirjaston kaksoiskappalekokoelmista kootut lähetykset korvasivat menetyksiä. Lahjoituksia jouduttiin varastoimaan mm. Otaniemen tiloihin ja korkeakoulun sähkötekniikan osaston taloon, joka ei ollut kärsinyt pommituksista. Aineistoa oli pakkilaatikoissa lukuisissa eri osoitteissa. Sanomattakin on selvää, että aineistojen hyväksikäyttö oli vaikeaa. Kirjaston vahtimestarin tärkeimpiin tehtäviin kuului kulloinkin tarvittu aikakauslehtivolyymien noutaminen kaukovarastoistamme.

Vuoden 1970 alussa kirjasto muutti uudisrakennukseensa Otaniemeen, joka avasi ihanteelliset työskentelymahdollisuudet kirjaston käyttäjille sekä sen henkilökunnalle. Arkkitehti Alvar Aallon ja kirjaston johtokunnan suunnittelema Suomen teknillinen keskuskirjasto ja Teknillisen korkeakoulun pääkirjasto on täytännyt sille asetetut tavoitteet. Suunnittelemaamme toimintamalliin kuului opiskelijoiden ja tutkijoiden opastaminen sekä alan tiedonlähteiden hyödyntämisessä että kansainvälisten tietovarantojen käytössä.

Olen eläkkeelle siirryttyäni tehnyt huomioita kirjaston toiminnasta ja keskustellut sen johtajan ja muiden virkamiesten kanssa. Olen tällöin todennut, että tavoitteemme on saavutettu, jopa ylitetty. Toivon kirjastolle jatkuvaa nousevaa kehityskäyrää ja olen ylpeä siitä, että sain osallistua TKK:n kirjaston toiminnan muotoutumiseen.

Kuva: Aune Kontkanen

ELIN TÖRNUDD
Emerita ylikirjastonhoitaja
(1968 – 1991)

Kirjaston hankintatyö muuttui merkittävästi vuoden aikana. TKK liittyi vuoden lehtien ja kirjahankintojen puitesopimukseen. Kirjasto järjesti TKK:n hallinnon valtuuttamana ns. kevennetyn kilpailutuksen lehtien puitesopimukseen valittujen välittäjien kesken erikseen ulkomaisten ja kotimaisten lehtien osalta.

Paikallispalvelujen käyttö väheni hieman: kokonaislainamäärä (koti- ja lukusalilainat sekä uusinnat) väheni 6,5 % ja kirjastokäyntejä oli 6,8 % vähemmän kuin vuonna 2006. Elektronisten aineistojen ja www-palvelujen käyttö oli aktiivista. Sekä TEEMUa että TENTTU-tietokantoja käytettiin vuoden aikana yli 1 milj. kertaa ja sivulatauksia www-sivustolle mitattiin 8,87 milj.

Lukusalilainat siirrettiin itsepalvelun piiriin toukokuussa. TEEMUun liitettiin B- ja Sak-kokoelmien teosten sijainnin kokoelmissa kartalla näyttävä paikantamissovellus, jossa on myös muita toimintoja.

Huhtikuussa lanseerattiin korkeakoulun henkilökunnalle maksuton jäljennepalvelu pääkirjaston painetuista kokoelmista.

Kansainvälisen energijärjestön IEA:n tiedonvaihtosopimus ETDE (Energy Technology Data Exchange) täytti 20 vuotta kertomusvuonna. TKK:n kirjasto vastaa sopimukseen liittyvästä käytännön työstä Tekesin ja kauppa- ja teollisuusministeriön rahoituksella. Sopimuksen päätuote on maailman laajin energia-alan tietokanta ETDEWEB –World Energy Base.

Kandidaattiseminaarit, joissa kirjastolla on oma osuus kaksine luentoineen ja harjoituksineen, pyörähtivät täyteen vauhtiin. Koulutusta uudistettiin mm. osallistumalla opintotoimiston rahoittamaan opetuksen kehittämishankkeeseen ”THJAA”. Hankkeessa toteutettiin pilottikurssi *Tiedon haku ja jäsentäminen dialogi-, käsite- ja miellekartoilla*.

Ohjeet TKK:n julkaisujen laatijoille julkaistiin päivitettyinä ja osin uusittuina pdf-muodossa vuoden lopussa.

TKK:n julkaisuarkistossa oli vuoden lopussa saatavissa noin 900 väitöskirjaa ja yli 120 diplomityötä. Julkaisuarkistosta löytyy myös yli 2 000 nippuväitöskirjan erillisartikkelia.

Vuotta 2007 leimasi TKK:lla laatutyö ja marraskuussa toteutettu laadunvarmistusjärjestelmän auditointi. Kirjastossa kuvattiin yli sata prosessia, jotka tallennettiin intranettiin.

Pääkirjasto sai Teknillisen korkeakoulun ensimmäisen Hyvä työyhteisö –palkinnon korkeakoulun avajaisissa 6. syyskuuta.

Kirjastossa varauduttiin innovaatioyliopiston perustamiseen järjestämällä Helsingin kauppakorkeakoulun ja Taideteollisen korkeakoulun kirjaston kanssa syksyllä kolme kaikille työntekijöille tarkoitettua yhteistä aivoriihtä ja perustamalla eri toimintoja suunnittelevia työryhmiä.

YEAR 2007 BRIEFLY

Acquisition work in the library changed substantially during the year 2007. TKK joined a Hansel framework agreement for the acquisition of journals and books. The library authorized by the administration of TKK organised a so-called concise competition between the suppliers chosen for the framework agreement separately for the purchase of foreign and domestic journals.

The use of local services declined a little: the amount of overall loans (home and reading room loans and renewals) decreased by 6.5 % and there were 6.8 % less library visits than in the year 2006. The use of electronic resources and www services was active. Both TEEMU and TENTTU databases were used over 1 million times during the year and 8.87 million www-page downloads were recorded.

Reading room loans were moved to a self service room in May. A location application for B and Sak collections' publications was attached to TEEMU including also other functions.

In April a cost-free copying service of the main library's printed collections for TKK personnel was launched.

International Energy Agency's (IEA) Energy Technology Data Exchange (ETDE) had its 20th anniversary in 2007. TKK library is in charge of the hands-on work in the agreement with the funding from Tekes (Finnish Funding Agency for Technology and Innovation) and the Ministry of Trade and Industry. The main product of this agreement is ETDEWEB – World Energy Base, the largest energy database in the world.

Bachelor seminars, where the library has its own part with two lectures and exercises, came into full operation. Training was updated by among other things participating in a training development project "THJAA" financed by the student services. In this project a pilot course Information search and structuring with the help of dialogue, concept and mind maps was carried out.

An updated and partially renewed version of the instructions for the writers of TKK publications was published in pdf format in the end of the year.

In the TKK repository about 900 dissertations and over 120 master's theses were available. In the repository there are also over 2 000 separate scientific articles from compound dissertations.

Year 2007 was a year of quality work at TKK, including an audit in November. Over one hundred processes in the library were described and saved to the intranet.

The main library was presented with the first Good work community award in the opening of the university on 6th September.

The library prepared for the foundation of the innovation university by organising in the autumn three joint brainstorming sessions with the Helsinki School of Economics Library and the University of Art and Design Library for all the personnel of the libraries and by establishing teams for planning different functions of the library.

TEKNILLISEN KORKEAKOULUN KIRJASTO

esittely

Kuva: Aune Kontkanen

Teknillisen korkeakoulun erillislaitoksena toimiva kirjasto on kaikille avoin tieteellinen kirjasto ja korkeakoulun tieteellisen tietohuollon keskus. TKK:n kirjasto palvelee kaikkia teknistä tietoa tarvitsevia asiakkaita niin kotimaassa kuin ulkomailla.

Kirjasto huolehtii siitä, että erityisesti TKK:n tutkijoilla, opettajilla ja opiskelijoilla on käytettävissään ajantasainen, laadullisesti arvioitu ja tarpeisiin sopiva tietoaineisto korkeakoulun tutkimus- ja opetusaloilta ja tekniikkaa tukevilta luonnontieteiden aloilta. Hankinnan painopiste on elektronisissa aineistoissa ja ostoissa painotetaan ajankohtaisuutta. Valinnoin tuetaan TKK:n korkeatasoisen tutkimuksen ja opetuksen tavoitteita.

Kokoelmista löytyvät kurssikirjat, laaja kirjavalikoima, raporttisarjat, konferenssijulkaisut, hakuteok-

Visio

Kirjasto on tutkijan työväline ja opiskelijan opiskeluympäristö sekä uuden oppimiskulttuurin edistäjä.

Kirjasto takaa kansainvälisesti vertailukelpoisen tietoaineiston saatavuuden ja käytettävyyden sekä tarvittavan arkistoinnin. Teknistieteellinen tieto tarjotaan saumattomasti verkossa, asiakkaan työasemalle.

Kirjasto ja sen osana TKK:n opiskelun ja opetuksen tukiyksikkö sekä opintopsykologi yhdessä luovat mahdollisuuksia uuden oppimiskulttuurin syntymiselle huippuyliopistossa.

Osana Teknillistä korkeakoulua kirjasto on korkeakoulun muutoksessa mukana kohti huippuyliopistoa. TKK:lla pääkirjasto ja tiedekuntakirjastot muodostavat yhden hallinnollisen ja toiminnallisen kokonaisuuden.

TKK:n kirjasto on Suomen vanhin ja suurin tekniikan alan kirjasto.

Sijainti	Otaniementie 9, Espoo	
Perustettu	1849	
Rakennusvuosi	1970 (Alvar Aalto)	
Kirjastorakennus	8 942 m ²	
Aukioloajat	Lukukausien aikana ma - pe 8.00 - 21.00 la 9.00 - 16.00 Aattopäivinä 8.00 - 16.00	Kesäaikana ma 8.00 - 18.00 ti - pe 8.00 - 16.00
Käyttöoikeus	Kaikille avoin. Lainaaja tarvitsee kirjastokortin.	
TKK:n kirjastojen kokoelmatietokanta TEEMU	https://teemu.linneanet.fi/	
Painetut monografiat	197 750 nimekettä	
Elektronisia lehtiä	19 000	
Lukupaiikkoja	450	
Asiakastyöasemia	33	
Langaton verkkoyhteys	Aalto-verkko	
Henkilökunta	54	
Kotisivu	http://lib.tkk.fi	
TKK:n muut kirjastot	http://www.otalib.fi/tkk/kirjastot/index.html	

set ja TKK:n julkaisujen arkistokappaleet. Yhtenä vahvuutena on varsin kattava suomalaisen tekniikan ja erityisesti energia-alan tutkimuksen aineisto. Keskeisintä aineistoa ovat elektroniset ja painetut tieteelliset aikakauslehdet. Kirjasto on solminut käyttö sopimuksia useiden tiedontuottajien kanssa ja tarjoaa verkossa mittavan elektronisten lehtien valikoiman lisäksi runsaasti tietokantoja, tietosanakirjoja yms.

Kokoelmatietokanta TEEMUn, tiedonhakuportaali Nellin ja kirjaston www-sivuston kautta aineistot ja palvelut ovat haettavissa ja käytettävissä kirjastossa, korkeakoulun verkkoon kytketyiltä koneilta sekä etäkäyttönä. TEEMUn lisäksi tuotetaan useita muita tietokantoja, mm. TKK:n tutkimus- ja julkaisurekisterit. Kaikille tarjottavien aineisto- ja tietopalvelujen lisäksi TKK:n opiskelijoita perehdytetään kursseilla kirjaston ja tiedonlähteiden käyttöön. Informaatiolukutaitoon liittyvää koulutusta verkkoympäristössä kehitetään edelleen.

Toimintaa uudistetaan erilaisilla hankkeilla, teknologisin ratkaisuin ja yhteistyössä TKK:n muiden

kirjastojen ja yksiköiden kanssa. Kirjastolla on uusia tehtäväalueita esimerkiksi korkeakoulun elektronisen julkaisu toiminnan edistämiseksi.

Kirjasto osallistuu aktiivisesti kansalliseen kirjasto yhteistyöhön, mm. Suomen yliopistokirjastojen neuvoston, FinELib-konsortion ja Suomen open access -työryhmän FinnOA:n työskentelyyn sekä Voyager-kirjasto järjestelmän ylläpitoon. Valtakunnallinen merkitys on myös sillä, että kirjasto huolehtii suomalaisen energia-alan tutkimustiedon referoinnista kansainvälisiin INIS- ja ETDE-tietokantoihin. Kansainvälisesti osallistutaan mm. kirjastoalan järjestöjen IATULin ja IFLAn toimintaan.

Tilojen muokkaaminen opiskelun tukikeskukseksi on jatkuvaa. Kirjastorakennuksesta pyritään rakentamaan toimiva opiskelu- ja tutkimusympäristö ja viihtyisä kohtaamispaikka.

Teknillisessä korkeakoulussa toimii pääkirjaston lisäksi tiedekuntien ja laitosten kirjastoja.

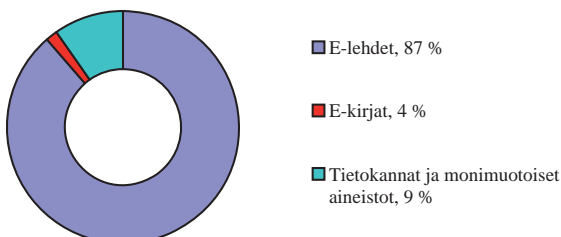
HANKINTATYÖ MUUTTUU JA KOKOELMAT ELEKTRONISOITUVAT

Kirjaston hankintatyö muuttui merkittävästi vuoden aikana, kun TKK liittyi Hanselin kilpailuttamiin puitesopimuksiin. Lehtien ns. kevennetyssä kilpailussa sekä ulkomaisten että kotimaisten lehtien sarjassa voiton vei sama välittäjä. Vuoden aikana painettujen kirjakokoelmien tilastollinen kartoitus saatiin valmiiksi ja TEEMU karttui paitsi hankintojen, myös lahjoitusten ja e-kirjojen tiedoilla.

Hankintakuluista 87 % elektronisiin aineistoihin

Tietoaineistokulut vuonna 2007 olivat yhteensä 1 466 340 euroa eli 30,2 % kirjaston kokonaiskuluista, osuus on samaa suuruusluokkaa kuin edel-

Elektronisen aineiston kulut 2007

lisvuonna. Elektronisen aineiston osuus kirjastoaineistokuluista oli peräti 87 % eli 4 % suurempi kuin vuonna 2006.

Painettuihin aineistoihin käytetyistä 187 010 euron kuluista kausijulkaisujen osuus oli noin 35,4 %, kurssikirjojen 20,7 % ja muiden kirjojen 43,9 %.

Lehtien hankinnat kilpailutettiin

Teknillinen korkeakoulu hyödyntää hankinnoissaan laajasti Hanselin kilpailuttamia puitesopimuksia ja keskittää hankintansa siten, että hankintavolyymin tuomat edut voidaan hyödyntää mahdollisimman laajasti. TKK:n hankintaorganisaatiota kehitettiin vuoden aikana vastaamaan uusia menettelytapoja.

Kirjasto sai hankinnoista hoidettavakseen Tiedonhankinta-salkun (kirjat, lehdet, elektroniset julkaisut). Salkkuvastaava vastaa tuoteryhmänsä hankintojen johtamisesta ja kehittämisestä sekä hankintatoimen käytännön järjestämisestä hankintalainsäädännön mukaisesti. Salkkuvastaavana aloitti Pekka Pasanen ja hänen sijaisenaan jatkoi Risto Maijala.

TKK teki kertomusvuoden aikana päätöksen liittymisestä kausijulkaisujen välittämisen puite-

sopimukseen. Kirjastolle uusi järjestely ajoittui sopivasti, olihan aiempi lehtivälittäjäsoyminen umpeutunut.

TKK:lla järjestettiin ns. kevennetty kilpailutus puitesopimukseen valittujen lehtivälittäjien kesken. Korkeakoulun hallinto valtuutti pääkirjaston järjestämään kilpailutuksen samalla määräten sen koskemaan koko TKK:ta. Kilpailutus järjestettiin erikseen ulkomaisten ja kotimaisten lehtien osalta. Sama välittäjä Swets Information Services vei voiton kummassakin sarjassa. Kilpailutuksen toteutti työryhmä, jossa oli edustajia myös erilliskirjastoista.

Syksyllä 2007 tilattiin uuden välittäjän kautta lehtiä koko TKK:lle vuodelle 2008 yhteensä n. 400 000 eurolla. Lehtitilaukset sisältävät elektronisia lehtiä ja jonkin verran painettuja lehtiä. Suurin elektronisten lehtien määrä sekä nimekkeinä ja että rahallisesti tilataan kuitenkin kansallisen elektronisen kirjaston FinELibin kautta. FinELib huolehtii kilpailuttamisesta.

Kirjahankinnoissa siirryttiin Hanselin puitejärjestelyyn vuoden 2007 alussa. Puitejärjestelyn ulkopuolelle jäi Akateeminen kirjakauppa, jonka palveluja oli käytetty paljon korkeakoululla.

Lisää elektronisia lehtiä, kirjoja ja tietokantoja

TKK:lla oli kertomusvuonna käytettävissä noin 19 000 elektronista lehteä (v. 2006 15 000). Tietokantojen valikoima oli lehtien lailla suurempi kuin edellisvuonna, 185 (v. 2006 125).

Myös elektronisia kirjoja oli TKK:lla käytettävissä vuonna 2007 aiempaa merkittävästi suurempi määrä: 291 599 kappaletta. E-kirjojen määrä kasvoi edellisvuoteen verraten yli 46 000 nimekkeellä. Ebrary-palvelun 35 000 teosta muodostaa tästä suuren osan. Ostettaessa isoja e-kirjapaketteja kasvava kirjaston kirjatarjonta nopeasti.

Mainitusta e-kirjojen kokonaismäärästä kuitenkin vain osa oli tekniikan ja sen lähialojen kirjallisuutta. Valtaosan, yhteensä 250 000 kirjaa, muodostivat ECCO- ja EEBO-tietokantojen historialliset teokset, joita kirjasto on saanut oheistuotteena käyttöön TKK:n alueelle.

Vuonna 2007 TKK:lla oli käytettävissä uusia elektronisia hakuteoksia: Yritysonline – WSOYpro.fi, KH Net –kiinteistötietopalvelu ja Suomen tilas-

Essential Science Indicators (ESI) on osa Thomson Scientific -yhtiön Web of Knowledge palvelussa olevia tuotteita. Se sisältää valmiiksi analysoidussa muodossa rankinglistoja tutkijoista, yliopistoista ja tutkimuslaitoksista, maakohtaisen analyysin sekä julkaisukohtaisen analyysin. Tiedot on koottu Web of Knowledge-palvelun viitetietokannoista.

tollinen vuosikirja 1999-2006. MOT sanakirjasto täydentyi englanti-suomi-idiomisanakirjalla ja ISI Web Of Knowledge -palvelu Essential Science Indicators-tietokannalla, mikä on suunnattu tutkimusta tekevien rankinglistoista ja muista analyysistä kiinnostuneille.

Pääkirjaston painetut monografiakokoelmat karttuivat lahjoituksin ja ostoin vuoden aikana 7 610 niteellä, joista ostoja oli vain 1 530 (20 %). Esimerkiksi kolme vuotta aiemmin ostojen kappalemäärä oli noin kaksi kertaa suurempi. Kirjaston kokoelmissa oli painettuja yksittäisteoksia 197 754 eri nimekettä vuoden 2007 lopussa.

Kirjakokoelmat tutkittiin tilastollisesti

TKK:n kirjasto on osallistunut yliopistokirjastojen yhteiseen kokoelmakarttahankkeeseen vuodesta 2003 alkaen. Hankkeessa on kehitetty kokoelmien kartoitus- ja kuvailumenetelmiä sekä tarkoitukseen soveltuvaa yhteistä tietokantaa. Hanke jatkuu Kuopion Varastokirjaston ohjaamana. TKK:n kirjasto allekirjoitti kaksivuotisen kokoelmakarttayhteistyösopimuksen Varastokirjaston kanssa syksyllä 2007.

Kirjaston painettujen kirjakokoelmien tilastollinen kartoitus saatiin valmiiksi vuoden 2007 aikana. Tuloksena on saatu tietoja kirjakokoelmien iästä ja aihealueiden painotuksista kokoelmissa. Kartoituksia tehtiin myös erilliskirjastojen kokoelmista ja niitä on hyödynnetty eri yhteyksissä erilliskirjastojen palvelujen suunnittelussa.

Kuva: Aune Kontkanen

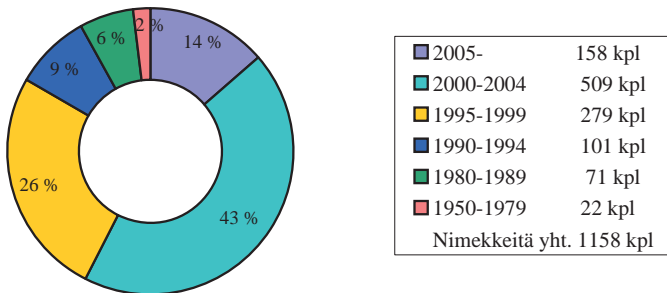

Marjaana Heikkinen hoitaa kirjatilauksia ja luettelointia.

Tilastot osoittivat kirjojen olevan monilla aihealueilla jokseenkin iäkkäitä säännöllisistä poistoista huolimatta. Julkaisu vuosien mediaanit sijoittuvat välille 1970 – 1989 yli puolella aihealueista. Tuloksissa on aktiivisessa lainauksessa olevia uudempi kirjoja (B-kokoelma) ja vanhempi suljetussa varastossa olevia kirjoja (Kel-kokoelma) tarkasteltu yhdessä. Kirjahankintoihin on ollut niukasti rahaa viime vuosina elektronisten aineistojen viedessä määrärahoista valtaosan.

Kurssikirjakokoelmaa tutkittiin erikseen vuoden 2007 helmikuussa. Kurssikirjojen eri nimekkeitä oli 1 158, joista 58 % oli julkaistu 2000-luvulla ja 34 % 1990-luvulla. Kurssikirjat olivat yleisesti ottaen uudempiä kuin muut kirjat, olihan julkaisu vuoden mediaani 2001. Kielijakautuma oli lähes kaksijakoinen niin, että 64 % oli englanninkielisiä ja 34 % suomenkielisiä teoksia.

Kurssikirjojen julkaisuvuodet 5.2.2007

Hankkeen tuloksista on lisätietoja kirjaston tiedotuslehti TietäNetissä 1 / 2007.

TEEMUun tietoja e-kirjoista ja vanhoista harvinaisuuksista

TEEMU-kokoelmatietokantaan tallennetaan tiedot TKK:n pääkirjaston ja muiden kirjastojen kokoelmiin lisättävistä teoksista. Kertomusvuonna TEEMUun lisättiin painettujen teosten tietojen lisäksi mm. yli 30 000 e-kirjatietuetta, joista valtaosa on Ebrary-pakettiin kuuluvia teoksia.

Arkkitehtiosaston rariteettikokoelman takautuva luettelo aloitettiin syksyllä 2007. Kokoelmassa on pääosin 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun ranskan- ja saksankielistä arkkitehtuurialan isokoista kirjallisuutta. Samoihin aikoihin luetteloihin pienempi, noin runsaat sata teosta käsittänyt lahjoitus pääkirjaston kokoelmiin.

Kuva: Tarja Paalanen

Lilija Stelmahova vastaa TFM:n kirjaston hoidosta.

Teknillisen fysiikan ja matematiikan kirjaston yhdistymiseen liittyvä kokoelmatietojen päivittäminen TEEMUssa jatkui, varsinkin teosten sijaintitietoja saatettiin ajan tasalle. TFM-kirjaston lehtien saapumisvalvontaa TEEMUssa käynnistettiin vuoden lopulla.

Kokoelmien huolto on jatkuvaa työtä

Tammikuussa kirjastossa oli pitkästä ajasta lehtitalkoot, kun aikakauslehtien vuosikerrat 2000 – 2002 siirrettiin toisesta kerroksesta ensimmäisen kerroksen ja pohjakerroksen kokoelmiin. Talkoot olivat koko kirjaston yhteinen ponnistus, johon siirtojen lisäksi liittyi lehtikoteloiden kokoamista ja nimikylltien tekoa.

Kuva: Eeva Asikainen

Kuva: Aune Kontkanen

Kesällä käytiin jokavuotiseen tapaan läpi uusien kirjojen kokoelma (B-kirjat) ja sieltä poistettiin tai siirrettiin suljettuun varastoon vähän käytettyjä julkaisuja.

Syksyllä kirjaston suljetun varaston Kel-kokoelmasta karsittiin tekniikan alaan kuulumattomia teoksia. Suljetusta varastosta poistettiin myös aikakauslehtiä, jotka olivat tulleet kirjastoon hyvin lyhyen ajan ja vajaina vuosikertoina.

ELEKTRONISET AINEISTOT JA PALVELUT SUORAAN TYÖPÖYDÄLLE

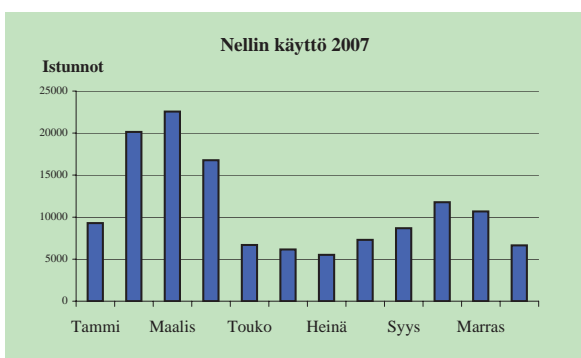
Kirjaston tarjoamia elektronisia aineistoja, ylläpitämiä tietokantoja ja www-sivustoa palveluineen käytetään tilastolukujen valossa satojatuhansia, jopa miljoonia kertoja. Tämä käyttö ja muutuneet tiedonhankintatavat selittävät ainakin osaksi paikallispalvelujen hieman hiipuvan suosion.

Nelli – tutkimuksen välttämätön tietovaranto

Kirjaston tarjoamat elektroniset aineistot ja valikoidut vapaasti verkossa saatavilla olevat aineistot ovat asiakkaiden haettavissa ja käytettävissä Nelli-tiedonhakuportaalin kautta. Nellissä tietoa voi halutessaan hakea useasta tietokannasta samanaikaisesti. TKK:n portaalin kehittämisestä vuoden 2007 aikana on tietoja sivulla 15.

Tutkimusta tekevät voivat hyödyntää hakujen ja selailun lisäksi portaalin personoituja OmaNelli-palveluja, jotka mahdollistavat esimerkiksi omien aineistovalikoimien tekemisen ja tiedon uutuusseurannan.

Nelli-istuntoja oli yhteensä 132 193 vuonna 2007. Nelli on ollut käytössä TKK:lla keväästä 2005 lähtien.

OmaNelli

Hakijan tiedonhauista tallentamat viitteet löytyvät OmaNellin *Kirjahyllystä*. Valitut viitteet voi lähettää haluamaansa sähköpostiosoitteeseen. *Omat aineistot* kohdassa voi tehdä ja muokata omia pikahakuryhmiä. *Omat lehdet* - kohdassa sijaitsevat OmaNelliin tallennetut lehdet. *Historia*-kohdasta voi aktivoida **uutuusvahdin** -kuvakkeesta. Tiedot uutuuksien löytämisestä uusista viitteistä käyttäjä saa sähköpostiinsa.

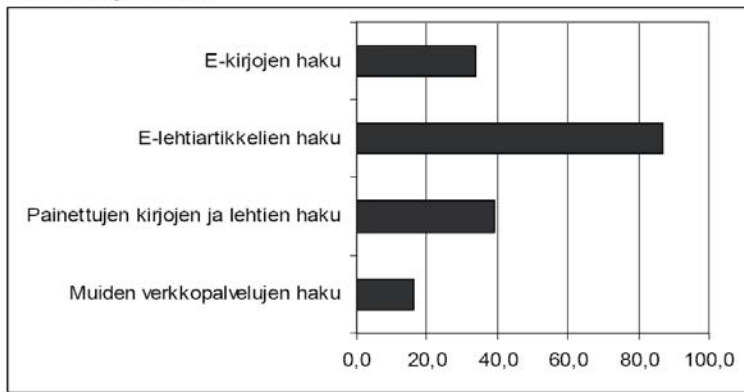
Kansallinen elektroninen kirjasto FinELib tekee vuosittain käyttäjäkyselyjä kartoittaakseen elektronisten aineistojen käyttöä FinELib-konsortion jäsenorganisaatioissa. Kysely järjestetään näin TKK:llakin. Vuoden 2007 käyttäjäkyselyssä teknistieteellisten alojen vastaajia oli 202 kaikkiaan yhteensä 1 882 yliopistojen vastauksesta. Hieman yli 30 % kyseisistä vastaajista oli suorittanut tohtoritutkimuksen.

Kyselylomakkeessa on kysymyksiä myös Nellin käytöstä. Teknistieteellisten alojen edustajista viikoittain Nelliä käyttää lähes 30 %, yhtä moni ei käytä ollenkaan, kuukausittain käyttää hieman alle 20 % ja päivittäin noin 6 %. Nelliä käytettiin eri tarkoituksiin kuvan (seuraavalla sivulla) mukaisesti.

Elektroniset aineistot eivät kulu kovassakaan käytössä

Kirjaston hankkimia elektronisia lehtiä, kirjoja, hakuteoksia, sanakirjoja ja muita palveluita käytetään varsin paljon. Käyttöä on mahdollista verrata painetun aineiston käyttöön, onhan esimerkiksi lehtiä nimekkeinä saatavana enemmän kuin koskaan aiemmin kirjaston historiassa. Käyttötilastot eri vuosien välillä eivät myöskään ole suoraan vertailukelpoisia palvelujen sisällön ja myös tilastointitapojen vaihtelun vuoksi. Tilastointimenetelmät ovat tosin yhtenäistyneet viime vuosina.

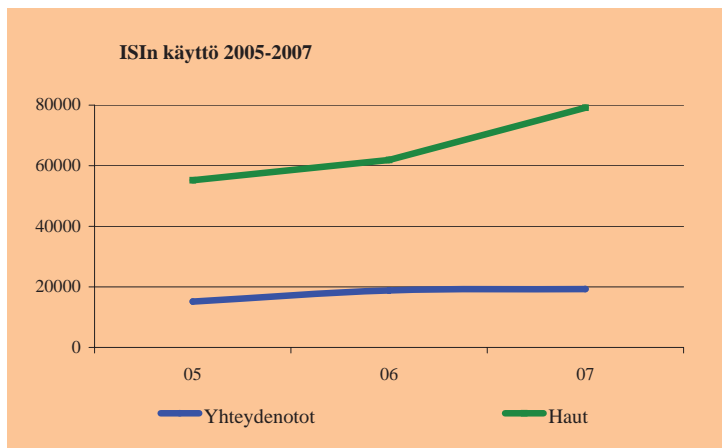
4.3 Mihin käytät Nelliä?

Lähde: <http://www.kansalliskirjasto.fi/kirjastoala/finelib/vaikuttavuus/kayttajakyselyt.html>

Esimerkiksi Elsevierin ScienceDirect-palvelusta sekä tulostettujen artikkelien että hakujen määrä on kasvanut melko tasaisesti vuodesta toiseen. FinELibin ilmoituksen mukaan ScienceDirect sisälsi 1 860 elektronista lehteä vuonna 2007.

Viitetietokantapalvelujen käytöstä esimerkiksi sopii ISIn Web of Knowledge –palvelu, johon yhteydenottoja ja hakuja on tehty vuosina 2005 – 2007 seuraavasti:

Sopimuksissa määritellään elektronisten aineistojen käyttöehdoista

Kirjaston hankkimien elektronisten aineistojen lissensiosopimuksissa määritellään, kuka saa käyttää aineistoja ja miten, ja se mitä ei saa tehdä.

Kirjaston sopimusten piirissä olevien tietojärjestelmien käytössä on ilmennyt ongelmatapauksia. Kertomusvuoden aikana otettiin käyttöön näitä koskeva menettelytapaohje. Sitä valmisteltiin yhteistyössä atk-keskuksen tietoturvapääällikön kanssa. Menettelytapaohje liittyy rehtorin hyväksymiin seuraamuskäytäntöihin, jotka koskevat tietojärjestelmien käytön rikkeitä korkeakoulussa.

Www-sivuston käyttötietoja

Www-sivuston käyttöä mittaava tilastointitapa muuttui TKK:lla jo vuonna 2006. Tilastointitavasta riippumatta voidaan todeta kirjaston www-sivuston ja sen erillisten palvelujen käytön olevan mittavaa. Uudella tavalla mitattaessa käyttö (sivulataukset) oli vuonna 2007 8,87 milj. ja vuonna 2006 8,49 milj. Käyttö pysytteli näin jokseenkin samalla tasolla edellisvuoteen verraten.

Verkkosivustolta käytettiin eniten elektronisia oppinnäytteitä ja kirjaston tiedotuslehteä. TKK:n elektronisten väitöskirjojen käyttö oli jälleen keran selvästi suurinta eli 75,7 % kaikista sivulatauksista, diplomitöiden toiseksi suurinta 3,5 % ja kolmanneksi suurinta oli kirjaston tiedotuslehden TietäNetin käyttö (2,1 %). Kirjaston verkkosivustolla olevista aineistoista ja palveluista käyttäjiä näyttävät näin kiinnostavan eniten TKK:n omat oppinnäytteet ja tietokannat (ks. seuraava osuus).

Käyttö Suomesta käsin oli luonnollisesti suurinta, istuntoja pelkästään fi-loppuisista osoitteista oli lähes neljännes koko käytöstä. Istunnoista 1,3 % tuli Intiasta, noin 1 % Isosta-Britanniasta ja Saksasta. Käyttö muista maista oli tätä vähäisempää.

Verkkosivustoa päivitettiin ja täydennettiin vuoden aikana jonkin verran, mutta pääosin se säilyi ennallaan. Kirjaston www-sivustoa uudistava työryhmä aloitti toimintansa kertomusvuoden toukokuussa (ks. s. 31).

**MILJOONAN RAJA RIKKI
TEEMU-HAKUJEN
MÄÄRÄSSÄ**

Kirjaston ylläpitämiä tietokantoja tarvitaan

Keskeiset tietokannat olivat vilkkaassa käytössä kertomusvuoden aikana: TEEMU-kokoelmätietokantaan hakuja tehtiin 1 019 000 kpl (828 000 kpl vuonna 2006) ja TENTTU-tietokantoihin yli 1,22 milj. kpl (yli 1,23 milj. vuonna 2006).

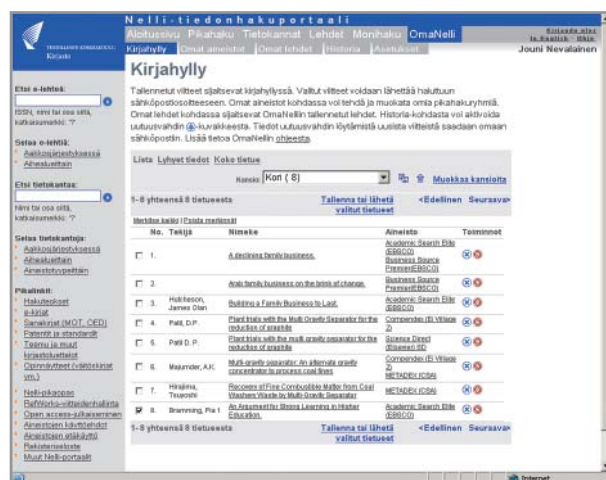
PORTAALIN JA TIETOKANTOJEN KÄYTETTÄVYYDEN KEHITTÄMINEN ON TÄRKEÄÄ

Nelliin lisättiin käyttöä helpottavia ominaisuuksia

Nelli-tiedonhakuportaalin käyttöliittymää uudistettiin käyttäjäystävällisemmäksi ohjelmistopäivityksen yhteydessä ennen vappua. Olihan portaali saanut esimerkiksi käyttäjäkyselyssä vuonna 2006 melko paljon kritiikkiä. Sitä on pidetty vaikeakäyttöisenä, vaikkakin hyödyllisenä tiedonhaun ja -hallinnan välineenä.

Näkyvimpänä muutoksena uudistetussa Nellissä on näytön vasemman reunan sivupalkki, johon on koottu pikalinkkejä suosittuihin aineistoihin (sanakirjat, hakuteokset, e-kirjat, opinnäytteet ym.), ohjeisiin ja RefWorks-viitteidenhallintaohjelmaan. Vasemmassa reunassa on lisäksi valmiina e-lehtien ja tietokantojen pikahakulaatit ja eri selausvaihtoehdot. Lehtiluetteloon lisättiin mahdollisuus selata lehtiä myös aihealueen mukaan.

Käyttäjän pääsyä kokotekstiaineistoihin, tiedon etsimistä ja tulosten käsittelyä helpotettiin ja parannettiin muillakin tavoilla. Esimerkiksi hakutuloksia voi nyt suodattaa Nellissä. Hakuja voi nopeuttaa tallentamalla halutun tietokannan esimerkiksi Mozilla Firefox -selaimen hakupalkkiin (search bar), mikä onnistuu klikkaamalla kyseisen tallennuksen käynnistävää kuvaikonia Nellissä. Hakuja voi tehdä tämän jälkeen myös selaimesta käsin. Selaimen pitää kuitenkin tukea hakupalkki-toimintoa.

Etäkäyttö kätevästi Nelliin kautta

Korkeakoulun henkilökunnan ja opiskelijoiden elektronisten aineistojen käyttö TTK:n kampusalueen ulkopuolelta helpottui kesällä 2007 merkittävästi kirjaston ja atk-keskuksen yhteistyössä käyttöönotettaman Libproxy-palvelun avulla. EZproxy-ohjelmistoon ja käyttäjän tunnistukseen Shibboleth-autentikoinnilla perustuva palvelu toimii yhdessä Nelli-portaalin kanssa.

Käyttäjän todentamiseen käytetään samaa palvelusalasanaa kuin Nellissä ja kirjautuminen Nelliin riittää elektronisten aineistojen etäkäyttöön.

Pääsääntöisesti kaikki TTK:n kirjaston tarjoamat, selaimella käytettävät elektroniset aineistot ovat TTK:n henkilökunnan ja opettajien käytettävissä mistä tahansa Nelliin kautta. Etäkäyttö ei vaadi mitään erikoisasetuksia käyttäjän työasemalle.

Vuoden 2007 aikana teekkarikylä erotettiin korkeakoulun kampuksen verkon IP-alueesta, mistä johtuen kylän alueelta on siitä lähtien pitänyt käyttää kirjaston elektronisia aineistoja etäkäytön menetelmin.

TEEMUun liitettiin paikantamista helpottava apuneuvo

TEEMU:n taustalla olevan Voyager-kirjastojärjestelmän ohjelmisto päivitettiin ennen juhannusta uuteen versioon. Järjestelmä oli pois käytöstä 18.6. - 21.6.2007. Versiopäivitys aiheutti jonkin verran ongelmia lainojen saapumis- ja myöhästymismoitusten lähettämiseen. Loppusyksystä lähtien ilmoitukset on lähetetty kokonaan uudella tavalla ja ongelmat ovat poistuneet.

Elokuussa TEEMU:n yhteyteen liitettiin kokoelmassa olevien teosten löytämisen apuväline, paikantamisovellus. TEEMU:ssa on pääkirjaston B-kokoelman kirjojen ja sarjakokoelmien (Sak) julkaisujen viitetiedoissa linkit, joita klikkaamalla näkyville tulee julkaisun sijainti kokoelmista tehdyillä kartoilla esitettynä. Muiden pääkirjaston kokoelmien osalta paikantamisovellus antaa lisätietoja ja ohjeita julkaisujen sijainnista.

Muissa TKK:n kirjastoissa sijaitsevien julkaisujen kohdalla sovellus näyttää julkaisun sijaintikirjaston sijainnin kartalla ja linkin www-sivulle, jos kirjastolla sellainen on. Palvelulla on myös TEEMUsta erillinen liittymä, jossa on kokoelmien sijainti- ja aihepiirihaut sekä kirjaston tilat ja laitteet -haku. Paikantamisovelluksesta on artikkeli sivuilla 17-18.

Kuva: Jouni Nevalainen

TENTTU-tiedonhakujärjestelmään liitettiin vuodenvaihteessa 2006-2007 uusi tietokanta, kun Tekniikan museon kokoelmatiedot saatettiin tekniikan historiasta kiinnostuneiden ulottuville. Asiaa valmistellut työryhmä: vasemmalta: Irma Pasanen, Eeva-Inkeri Sierla, Jukka Korhonen, Panu Nykänen, Eeva Mörttinen, Jukka Lehmus ja Timo Nevala, juhlistamassa tietokannan avajaisia 15.1.2007.

TENTTU-tietokantojen Inssissä on tietoa myös kandidaatintöistä

Vuoden aikana kehitettiin TENTTU-tietokannoista TKK:julkaisee-tietokannan tallennuksen käyttöliittymää ja lisättiin tiedontallentajien työtä helpottavia aputiedostoja järjestelmään. TKK:julkaisee on Teknillisen korkeakoulun julkaisurekisteri. Rekisteriin on kerätty tiedot henkilökunnan julkaisutoiminnasta alkaen vuoden 1992 julkaisuista.

Inssi-tietokanta sisältää viitteet TKK:ssa tehtyihin diplomi- ja kandidaatintöihin sekä lisensiaatintutkimuksiin. Uusimpana opinnäytetyyppinä Inssiin on tallennettu viitetiedot TKK:n kandidaatintöistä, viitteitä oli vuoden 2007 lopussa yhteensä 62, joista yksi oli vuodelta 2005, 24 vuodelta 2006 ja 37 vuodelta 2007. Kandidaatintöitä on tehty korkeakoululla vuodesta 2005 alkaen.

ASIAKKAAT LÖYSIVÄT PAIKANTAMISSOVELLUKSEN

Vuonna 2005 käynnistetyn kirjastokarttahankkeen tuloksena toteutettu paikantamissovellus avattiin asiakkaiden käyttöön elokuussa 2007. Käyttöönottoa edelsi monivaiheinen prosessi, joka piti sisällään käytettävyystudkimuksen, tulosten analysoinnin, suunnittelun ja kehityksen sekä käytettävyytestauksen.

Ennen paikantamissovelluksen kehittämisen aloittamista tehdyssä käytettävyystudkimuksessa havainnointiin testihenkilöä hänen suorittaessaan itsenäisesti tiedonhaku- ja aineistonpaikannustehtäviä kirjastossa.

Julkaisun noutaminen kirjaston sokkeloista kokoelmista ei ollut aina helppoa.

Havainnointien tulokset koottiin yhteen ja analysoitiin seinätalutekniikkaa käyttäen.

 TEKNILLISEN KORKEAKOULUN KIRJASTO

 VIIVI

Aloitus
in english

Viivi The Way Finder

[Sijaintihaku](#) [Selaushaku](#) [Aihepiirihaku](#) [Tilat ja laitteet](#) [TEEMU](#) [Ohje](#)

P1 B 658.8+659

Aihepiiri: *Markkinointi, Myynti, Mainonta, Suhdetoiminta, Tiedottaminen*

Klikkaa karttaa nähdäksesi suuremman version.

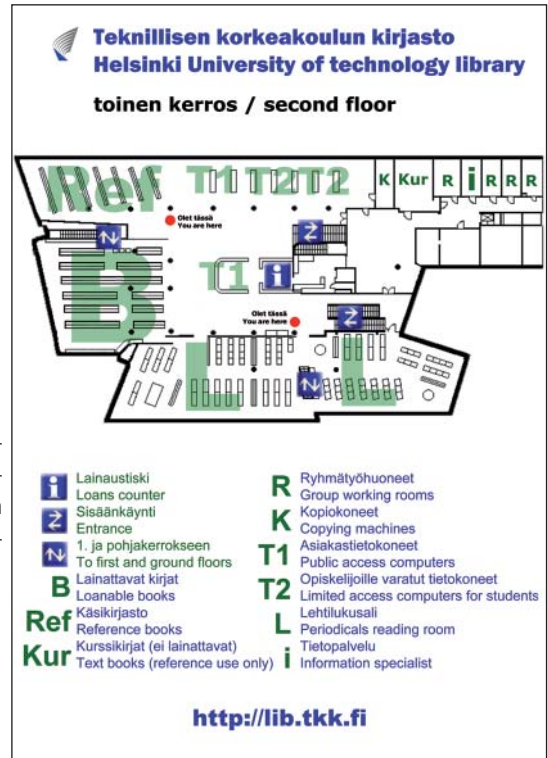
Tulosten pohjalta rakennettiin ensimmäinen raakaversio, joka annettiin pääkirjaston henkilökunnan testattavaksi ja kommentoitavaksi.

Paikantamissovelluksen testiversioilla suoritetussa käytettävyydestä käyttäjien havainnointi näytteli tärkeää osaa.

Käytettävyytutkimuksen ja -testauksen tulosten ansiosta kirjaston opasteita lisättiin ja uudistettiin.

Sijaintihaun tulokset

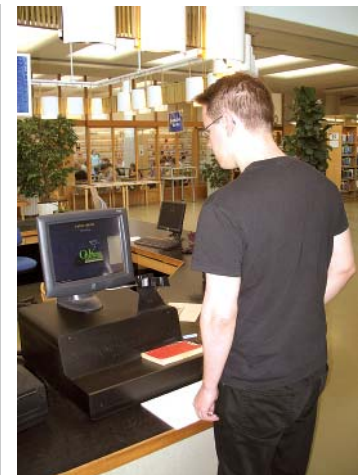
Sijaintikirjasto Paikantamissovelluksesta Pääkirjasto Tulosta Sulje

Sijainti: Hyllynnumero: 51 - Sijaintipaikka hyllyssä: Salem

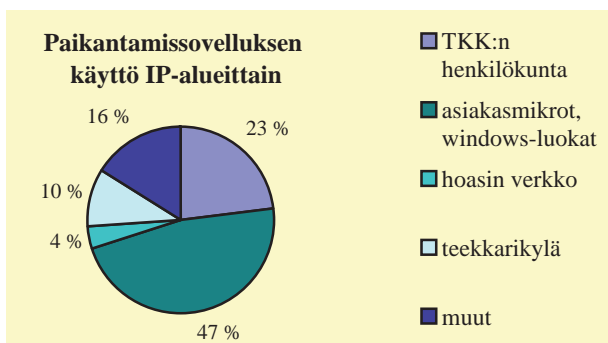
Lue kommentteja Kommentoi tätä sijaintia

Pääkirjasto 2. kerros

© TTK kirjasto
Ylläpidosta vastaa: lainsaus@tkk.fi

Asiakas lainaa paikantamissovelluksen avulla paikantamansa kirjan.

Paikantamissovelluksen käyttö IP-alueittain.

Käyttöönoton jälkeen sovelluksen käyttäjiä on ollut keskimäärin 160 per päivä. Vilkkaimpina päivinä käyttäjämäärä on kohonnut jopa neljään

ja puoleen sataan. Paikantamissovelluksen käyttö ei rajoitu vain kirjaston tiloihin, vaan sovellusta käytetään myös sekä henkilökunnan työpisteiltä, teekkarikylästä ja mikroluokista että Otaniemen ulkopuolelta käsin. Paikantamissovellus on auttanut asiakkaita aineiston omatoimisessa paikantamisessa sekä kirjaston henkilökuntaa asiakkaiden neuvonnassa. Paikantamissovellus ja uudistetut opasteet yhdessä ovat parantaneet kirjaston käytettävyyttä huomattavasti.

Teksti: PETTERI KIVIMÄKI
SAIJA NIEMINEN
Kuvat: PETTERI KIVIMÄKI
HARRI MAIKOLA

KÄYTTÄJIEN MUUTTUVAT TAVAT VAIKUTTAVAT PAIKALLISPALVELUIDEN KYSYNTÄÄN

Kuva: Jaakko Marttila

Kirjaston lainaustilastot ovat jonkin verran laskusuunnassa. Myös kirjastokäyntejä oli vähemmän kuin viime vuosina. Trendi on tunnistettu; kirjaston hankkiman elektronisen aineiston käytön opastukseen tullaan entisestään panostamaan ja uusia palveluja kirjaston kokoelmatietokanta TEEMUn yhteyteen on suunnitteilla. Kurssikirjojen lukusalikappaleiden lainaaminen tehtiin vaivattomaksi siirtämällä lainaus RFID-sirujen avulla itsepalveluksi.

Kokonaislainamäärä (koti- ja lukusalilainat ja uusinnat) oli 147 137 kpl eli noin 10 000 kpl vähemmän kuin vuonna 2006. Kotilainoja oli noin 4 000 vähemmän kuin edellisellä vuonna, uusintoja noin 5 000 ja lukusalilainoja 1 400 vähemmän. Prosentuaalisesti suurin muutos on ollut lukusalilainoissa, joiden määrä väheni lähes 25 %. Tämä johtuu osittain siitä, että toukokuussa lukusalilainat siir-

rettiin itsepalvelun piiriin ja kurssikirjoja voi lukea kurssikirjahuoneessa myös rekisteröimättä lainaa.

Lainausautomaatin käyttö on asettunut 30 %:n tasolle kaikista lainoista, mikä ei vastaa kirjaston tavoitetta. Joko PIN-koodin (koodi omiin asiakastietoihin sisäänkirjautumisessa TEEMUssa) käyttö koetaan edelleen hankalaksi tai automaatin sijainti ei ole paras mahdollinen. Usein asiakas kääntyy virkailijan puoleen myös siitä syystä, että hänellä on lainauksen ohella muita asioita hoidettavana. Lainojen uusiminen itsepalveluna verkon kautta on pysynyt edellisen vuoden tasolla 90 prosentissa kaikista uusintoista.

Aktiivisten lainaajien määrä nousi 9 143 lainaajaan vuonna 2007 (8 196 v. 2006). Lähes 65 % aktiivisista lainaajista on TKK:n opiskelijoita. Rekisteröityjä lainaajia oli vuoden lopussa 14 518 vähemmän kuin vuonna 2006. Muutos johtuu keväällä tehdystä asiakasrekisterin siivouksesta. Rekisteristä

Kuva: Aune Kontkanen

poistettiin asiakkaat, jotka eivät olleet asioineet kirjastossa vuoden 2001 kirjastojärjestelmän vaihdon jälkeen.

Kirjastokäyntien määrä oli 235 984 kpl, mikä on 6,8 % vähemmän kuin edellisenä vuonna. Kirjastokäyntien ja lainojen määrän vähenemisen takana on mm. opiskelutapojen ja opetusmenetelmien muuttuminen. Opiskelumateriaalia jaetaan luennoilla tai materiaalia on saatavana verkon kautta eikä sitä tarvitse tulla lukemaan ja lainaamaan kirjastoon.

Käytäntöjen hiomista ja uutta teknologiaa

Kertomusvuonna asiakkaat saivat muistutuksia erääntymässä olevista asiakastiedoista sähköpostitse. Asiakasrekisteri pysyy paremmin ajan tasalla, kun asiakkaita muistutetaan säännöllisesti ilmoittamaan muuttuneita yhteystietojaan.

Toisena lainauskäytäntöihin liittyvänä uudistuksena annettiin perintätoimiston hoidettavaksi yli 50 vuorokautta myöhässä olevien lainojen laskutus joulukuun alussa. Pahasti myöhässä olevien lainojen takaisin saamista halutaan näin tehostaa.

Kurssikirjojen lukusalikappaleet siirrettiin keväällä asiakkaiden itsepalvelukäyttöön omaan huoneeseensa 2. kerrokseen. Aikaisemmin asiakkaiden oli pyydettävä niitä virkailijalta. Lukusalikappaleet varustettiin RFID-siruun ja kurssikirjahuoneeseen hankittiin radiotaajuustunnistukseen perustuva lainausautomaatti ja palautushylly. Kokemukset itse-

palvelukäytännöstä ovat olleet myönteisiä. Saatuja kokemuksia on hyödynnetty teknillisen fysiikan ja matematiikan kirjaston muokkaamisessa pääosin itsepalvelukirjastoksi.

Tammihelmikuun vaihteessa kirjastoon saatiin uudet kopiokoneet asiakkaiden käyttöön. Yksi kolmesta koneesta on värikopiokone, joka toimii myös skannerina ja tulostimena.

Kuva: Aune Kontkanen

Kirjaston tiloja käytettiin luovalla tavalla kertomusvuoden aikana, kun yksi toisen kerroksen ryhmätyöhuoneista muunnettiin valvotuksi tenttitilaksi ja luentosali äänestyspaikaksi.

Ryhmätyöhuone tenttiteraarioksi

Lokakuun lopulla kirjastossa alkoi kaksi kuukautta kestänyt tenttiteraariokokeilu. Yksi kirjaston ryhmätyöhuoneista sisustettiin kameralla valvotuksi tenttitilaksi. Huoneeseen laitettiin tietokone, skanneri, valvontakamera, lukittava kaappi tenttijän tavaroille sekä puhelin, jolla sai yhteyden asiakaspalveluun.

Kokeiluun oli valittu tietyt tentit, joihin opiskelija ilmoittautui verkon kautta. Kysymykset tenttijä sai kirjautumalla saamallaan tunnuksilla terraarion tietokoneelle. Kirjaston virkailijat seurasivat verkosta, milloin tenttijoita oli tulossa. Tenttejä valvottiin asiakaspalveluun sijoitetun kuvaruudun avulla. Opiskelijat olivat kokeiluun hyvin tyytyväisiä eikä siitä virkailijoillekaan ollut isoa vaivaa. Tenttijärjestelyn jatkosta päätetään vuoden 2008 aikana.

Äänestäjät löysivät luentosaliin

Otaniemen varsinaisen postin toiminnan lakattua katosi samalla paikka, jossa alueella työskentelevät ja asuvat saattoivat käydä äänestämässä.

TKK:n kirjastosta tuli ennakoäänestyspaikka ennen eduskuntavaaleja 18.3.2007 kirjaston aloitteesta. Kirjastorakennus oli luonteva ennakoäänestyspaikka keskeisen sijaintinsa ja pitkien aukioloaikojensa ansiosta.

Kuva: Aune Kontkanen

Äänestystilaksi varattiin luentosali sisäänkäyntien ja ala-aulan tuntumassa. Yli 900 kansalaista löysi sinne tiensä, vaikka ennakoäänestys oli mahdollista kirjastossa vain osan aikaa koko säädetystä ennakoäänestysajasta 7.-10.3.

Kirjahyllyt kestävät taas

Harvoin työntekijätkään tulevat ajatelleeksi miten keskeisessä roolissa kirjahyllyt ovat kirjastossa. Kertomusvuoden kesällä 37 vuotta hyvin palvelleet toisen kerroksen hyllyt joutuivat remonttiin. Kirjasto oli normaalisti avoinna koko korjauksen ajan, vaikka osa hyllyistä oli aina vuorollaan tyhjänä. Korjatut hyllyt seisovat taas tukevasti paikallaan valmiina palvelemaan monta vuosikymmentä.

Korjausrakentamisen suunnittelu vireille

Kirjaston tilat ovat nekin pian neljäkymmentävuotiaat ja suurempien korjausten tarve on ilmeinen.

Kirjastorakennus oli esimerkkikohteena TKK:n arkkitehtiosaston rakennussuojelun kurssilla 2007 – 2008. Neljä kurssin opiskelijaa arkkitehti Aimo Nissin johdolla suunnitteli kirjaston tilojen käyttöä tulevaisuuden tarpeiden pohjalta. Kirjaston henkilökunta antoi panoksensa kertomalla rakennuksen ongelmakohdista ja tilojen käyttöön vaikuttavista tulevaisuuden näkymistä. Suunnitelma julkistettiin vuoden 2008 puolella.

TKK:n kaukopalvelun toimintavuosi oli ennakoitua vilkkaampi, vaikka tilauksia vastaanotettiin 5 % vähemmän kuin edellisenä vuonna eli 5 882 kpl. Aineistoja tilataan edelleen asiakkaille välittäväksi muualtakin kuin toisista kirjastoista, esimerkiksi elektronisia artikkeleita ostetaan suoraan kustantajilta.

Säädösten vaikutukset näkyivät eri tavoin

Tekijänoikeuslain muutokset ja elektronisten aineistojen kiristyneet käyttöehdot EU-maissa estivät joidenkin kustantajien lehtien kaukopalvelukäytön kokonaan. Artikkelikopioihin myös lisätään erisuuruisia tekijänoikeusmaksuja, mitkä nostavat ulkomaisista kirjastoista saadun kaukopalvelun hintaa.

Kaukopalvelu on ryhtynyt ostamaan suoraan kustantajilta elektronisessa muodossa olevia artikkeleita asiakkaille. Tämä toimintamuoto on kasvussa, sillä tekijänoikeuslaki kieltää korkeakoulujen kirjastoja toimittamasta henkilöasiakkaille artikkelikopioita elektronisessa muodossa kokoelmissaan olevista julkaisuista.

Uusia painotuksia toiminnassa

Huhtikuussa kirjasto päätti aktivoida kokoelman vanhemman osan käyttöä tarjoamalla korkeakoulun henkilökunnalle maksutonta jäljennepalvelua. Maksuttomia artikkelikopioita kokoelmien painetussa muodossa olevista julkaisuista postitettiin korkeakoulun tutkijoille ja muulle henkilökunnalle 329 kpl vuoden mittaan.

Molemminpuolinen yhteistyö ammattikorkeakoulukirjastojen kanssa lisääntyi, mikä osaltaan johtuu Kirjastot.fi.-tiedonhaun ja kirjastopalveluiden portaalien Frank-hausta. Frankissa voi hakea lähes kaikkien kotimaisten kirjastojen kirjoja ja muuta aineistoa, myös useamman tietokannasta samanaikaisesti. Myös yliopistokirjastojen kokoelmätietokannat ja TKK:n TEE-MU-kokoelmätietokanta ovat mukana palvelussa. Kirjastojen kokoelmissa olevat julkaisut löytyvät Frank-haulla, ja kaukopalvelutilaukset osataan suunnata oikeaan kirjastoon.

Uljana Stelmahova käsittelee kaukopalvelutilausta.

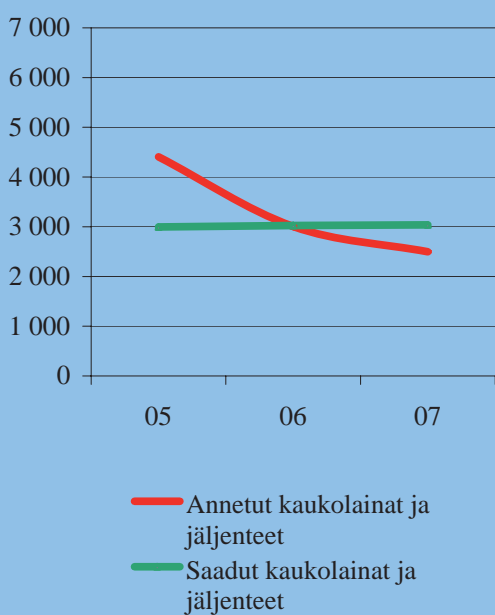
Kuva: Aune Kontkanen

Tilastojen kertomaa

Muihin kirjastoihin lähetettyjen kaukopalvelutilausten määrä oli miltei sama kuin edellisenä vuonna eli 3471 kpl, joista suurin osa, 2472 kpl, lähetettiin ulkomaisiin kirjastoihin.

Asiakkaat voivat tilata kirjoja itse ja maksuttomasti Varastokirjaston kokoelmista. Palvelua kutsutaan yhteislainaukseksi.

Kaukopalvelu 2005-2007

Kotimaisista kirjastoista saaduista kaukolainoista lähes puolet (47 %) tuli maksuttomasti Varastokirjastosta, jonka osuus kasvoi myös uuden tilastointitavan ansiosta. Kotimaasta saatuihin kaukolainoihin lasketaan nyt mukaan myös asiakkaiden itse Varastokirjastosta tilaamat lainat. TKK:n henkilökunta saattoi tilata myös artikkelikopioita Varastokirjastosta ohi kaukopalvelun. Tätä mahdollisuutta käytettiin 167 kertaa.

Ulkomaisista kirjastoista välitettyjen kaukolainojen määrä pysyi kutakuinkin ennallaan. Ulkomaille lähetetyistä kaukopalvelutilauksista suurin osa (69 %) lähetettiin saksalaisiin kirjastoihin.

TIEDON HAKEMISEN JA KÄSITTELYN TAITOJEN KOULUTUSTA

Nelli-tiedonhakuportaalista ja RefWorks-ohjelmasta pidettiin 15 koulutustilaisuutta, joista Nelliille omistettuja 5, RefWorks-ohjelmalle 6 ja yhteisiä 4. Koulutettavia tilaisuuksissa oli yhteensä 174.

Koulutuksen kehittäminen jatkui myönteisissä merkeissä myös vuonna 2007. Tiedon hankinnan taitojen opettamisessa kokeiltiin dialogi-, käsite- ja miellekarttoja, joista on saatavissa myös erilaisia ilmaistyökaluja. Kandidaattiseminaarit, joissa kirjastolla on oma opetusosuus, pyörähtivät käyntiin laajemmassa mitassa syksyllä. Nelli- ja RefWorks-koulutustilaisuudet herättivät kiinnostusta korkeakoululla.

Tiedon jäsentämisen työkalut opetukseen

TKK:n opintotoimisto rahoitti opetuksen kehityshankkeen ”THJAA – Tiedon hankinta ja jäsentäminen aktiivisen ajattelun apuvälineiden avulla”, joka toteutettiin yhteistyössä kirjaston, ohjelmistotekniikan laboratorion sekä opetuksen ja oppimisen tuen yksikön kesken.

Hankkeen yhteydessä suunniteltiin ja toteutettiin korkeakoulun opettajille pilottikurssi Tiedon haku ja jäsentäminen dialogi-, käsite- ja miellekarttoilla. Kurssi oli osa YOOP yliopisto-opetuksen opintokokonaisuutta. YOOP-koulutuksen tarkoituksena on tarjota opettajille välineitä oman ja yksikön opetuksen kehittämiseen.

Kirjaston tietoasiantuntijat perehtyivät yhdessä opetustaan kehittävien opettajien kanssa karttatyökaluihin sekä niiden mahdollisuuksiin tiedonhaun ja jäsentämisen tukena.

Tätä koulutuksen menetelmää, jossa dialogi- ja käsitekarttojen avulla pyritään ohjaamaan tiedonhakua sisällön kannalta olennaisiin kohteisiin, on tarkoitus hyödyntää myös muussa kirjaston opiskelijoille suunnatussa opetuksessa.

Kandidaattiseminaarit ja maisterivaiheen suunnitelmat

Uuden tutkintorakenteen mukaiset kandidaattiseminaarit käynnistyivät toden teolla syksyllä. Kandidaattiseminaari järjestettiin ensimmäistä kertaa myös ruotsinkielisenä. Kirjaston opetusosuuteen kuuluu kaksi luentoa ja kaksi harjoitusta. Luennot käsittelevät tiedonhakua ja lähdeviitteitä. Kyselymuotoinen harjoitus täydentää luentoa ja toisena harjoituksena on Nelli-tiedonhakuportaalien käyttö kandidaatintyön tiedonlähteiden hakemisessa.

Maisterivaiheen opintoihin, sen diplomityövaiheeseen, liittyvän kurssin suunnittelu käynnistettiin yhteistyössä kirjaston ja opetuksen ja opiskelun tuen kanssa.

Kurssit pyörivät fukseille ja muille tiedonhakijoille

Kirjastonkäytön koulutusta ensimmäisen vuoden opiskelijoille, ns. fuksikursseja järjestettiin jälleen osana Johdatus opiskeluun -kurssia edellisen vuoden rästikursseina tammikuussa ja vuoden 2007 opiskelijoille syksyllä.

Edistyneempien opiskelijoiden Tieteellisen tiedon haku -kursseja pidettiin samoin entiseen tapaan koulutusohjelmittain.

Edellä kerrottujen kirjastonkäytön ja tiedonhaun koulutusten lisäksi kirjasto on järjestänyt muutamana vuoden ajan säännöllisesti koulutusta Nelli-tiedonhakuportaalista ja RefWorks-viitteidenhallintaohjelmasta suomeksi ja englanniksi. Tilaisuudet on tarkoitettu opiskelijoille, tutkijoille, opettajille ja muulle TKK:n henkilökunnalle.

OHJEITA, ISBN-TUNNUKSIA JA MUUTA TUKEA TKK:N JULKAISJOILLE

Elektronisen julkaisemisen yleistymisen näkyy siinä, että laitokset pyytävät ISBN-tunnuksia enenevässä määrin verkkojulkaisuille. Vuoden lopussa kirjasto jakoi uusia ohjeita TKK:n julkaisujen laatijoille. Open access -rintamalla TKK:n julkaisuarkiston ja elektronisten väitöskirjojen palvelun toiminta jatkui vakaana.

Kirjaston julkaisuohjeista uusi painos

Pääkirjasto on toimittanut kirjallisia ohjeita TKK:n julkaisujen laatijoille jo 1990-luvun alkupuolelta lähtien. Viimeisintä vuoden 2003 painosta päivitettiin ja uudistettiin kertomusvuoden aikana. Ohjeet julkaistiin OTA-kirjasto E-sarjassa kirjaston www-sivustolla pdf-muodossa aivan vuoden lopussa nimellä *Ohjeita TKK:n julkaisujen laatijoille*.

Ohjeet on tarkoitettu ensisijaisesti TKK:n painetuille ja elektronisille sarjajulkaisuille, mutta ne soveltuvat myös muun tyyppisille julkaisuille.

Ohjejulkaisun kanssa yhtä aikaa tiedotettiin erikseen tiedekuntaudistuksen vaikutuksista sarjojen nimiin. TKK:lla on ilmestynyt sarjoja, joiden nimeen on kuulunut ylläpitävän laboratorion nimi. Tiedote on kirjaston verkkosivustolla ja siinä annetaan ohjeita sarjoihin liittyvissä muutostilanteissa.

OTA-kirjasto E 6
Espoo 2007

OHJEITA TKK:N JULKAISUJEN LAATIJOILLE

TEKNILLINEN KORKEAKOULU
Kirjasto

ISBN-tunnukset 13-numeroisiksi

ISBN-uudistus astui täysipainoisesti voimaan vuoden 2007 alusta. Tunnukset muutettiin 13-numeroisiksi 10-numeroisista lisäämällä alkuun numerot 978. Uudistus turvaa tunnusten riittämisen kauas tulevaisuuteen.

Uudet Teknillisen korkeakoulun julkaisujen ISBN-tunnukset tunnistaa alkunumeroista 978-951-22-nnnn-x.

Pääkirjasto jakoi TKK:n julkaisuille 587 ISBN-tunnusta vuoden 2007 aikana ja niistä 42 % eli 246 pyydettiin verkkojulkaisua varten.

Vaikka verkossa oleva julkaisu olisi sisällöltään sama kuin painettu (sama pdf-muodossa), tulee sille hankkia oma ISBN-tunnus. Kaikki TKK:n verkossa julkaistavat yksittäisteokset tarvitsevat ISBN-tunnuksen.

Julkaisuarkistossa on myös väitöskirjojen erillisartikkeleita

Yliopistojen ja muiden tutkimuslaitosten avoimet julkaisuarkistot ovat verkkopalveluita, joiden kautta julkaisujen kuvailutiedot ja kokotekstit ovat vapaasti saavutettavissa kaikkialta. Ne edistävät julkaisujen saatavuutta ja näkyvyyttä sekä huolehtivat julkaisujen pitkäaikaissäilytyksestä.

TKK:n omassa julkaisuarkistossa oli vuoden 2007 lopussa saatavissa noin 900 väitöskirjaa (99 % kaikista väitöskirjoista saadaan nykyään elektronisena versiona), ja yli 120 diplomityötä.

Kautta aikojen kaikista TKK:lla tehdyistä väitöskirjoista jo 38 % on saatavilla elektronisessa muodossa julkaisuarkiston kautta.

Yhteensä julkaisuarkisto sisälsi vuoden vaihteessa 2007 – 2008 noin 1100 julkaisua, jonka lisäksi sieltä löytyi yli 2000 nippuväitöskirjan erillisartikkelia. Elektronisesti julkaistujen väitöskirjojen erillisartikkeleista on tällä tavalla reilusti yli puolet kaikkien käyttäjien vapaasti saatavilla.

Teknillisen korkeakoulun TKK Dissertations –sarjassa ilmestyi vuoden aikana sadas väitöskirja. Sarjassa julkaiseminen aloitettiin maaliskuussa 2005.

Open access -julkaisemisesta tiedotetaan

Vuoden 2007 aikana kirjastossa laadittiin open access -julkaisemisesta artikkeli, johon on koottu laajalti tietoja avoimesta tieteellisestä julkaisu-toiminnasta. Tekstissä on myös yhteenvedoita TKK:n open access -käytännöistä, esimerkiksi julkaisuarkistosta ja elektronisista väitöskirjoista. Teksti on linkitetty Nelli-tiedonhakuportaalin etusivulle.

Open access –julkaisemisessa (suomeksi avoin saatavuus) keskeistä on:

- julkaisut ovat ilmaiseksi ja esteettömästi kokotekstinä käytettävissä internetistä www-selaimella
- tekijät säilyttävät tekijänoikeudet julkaistuihin teoksiinsa
- julkaisut on vertaisarvioitu (peer reviewed)
- julkaisuprosessi on nopea, vapaa ja se korostaa tutkimuksen ja tiedon ajankohtaisuutta
- tieteellisen tiedon laaja levitys ja tunnetuksi tekeminen

ETDEWEB-WORLD ENERGY BASE

TKK:n kirjasto on mukana energia-alan T&K-tulosten kansainvälisessä tiedonvaihdossa: ETDE-sopimus 20-vuotias vuonna 2007

ETDEWEB World Energy Base -tietokanta on kansainvälisen energiajärjestön IEA:n (International Energy Agency) tiedonvaihtosopimus ETDE:n (Energy Technology Data Exchange) päätuote. Suomi kuului sopimuksen perustajamaihin. TKK:n kirjasto vastaa sopimukseen liittyvästä käytännön työstä Tekesin ja työ- ja elinkeinoministeriön rahoituksella.

ETDEWEB-tietokanta on maailman laajin energia-alan T&K-tietokanta sisältäen neljä miljoonaa viittausta tiivisteltäen energia-alan julkaisuihin kuten tutkimusraportteihin, lehtiartikkeleihin ja konferensseihin sekä melkein 200 000 raporttia kokoteksteinä. Pääsy tietokannassa viitattujen julkaisujen kokoteksteihin on järjestetty 643 000 linkin avulla, jotka vievät joko tieteellisten lehtien artikkeleihin tai eri tutkimusorganisaatioiden julkaisupalvelimiin.

Tietokannasta löytyy määrällisesti viimeisten seitsemän vuoden ajalta (2000 – 2007) kirjoituksia seuraavilta aihealueilta:

Biopolttoaineet tai biomassat	15 932
Ilmastomuutokset	8 811
Kioton sopimus	3 100
Vety ja polttokennot	9 697
Energiapolitiikka ja -suunnittelu	8 675

Tiedonvaihtosopimus perustana

Tiedonvaihtosopimukseen osallistuu 16 jäsenmaata: Alankomaat, Brasilia, Espanja, Etelä-Korea, Iso-Britannia, Kanada, Meksiko, Norja, Portugali, Ranska, Ruotsi, Saksa, Suomi, Sveitsi, Tanska ja USA.

ETDEWEB-tietokanta on vain jäsenmaitensa käytössä. Saadakseen muiden sopijamaiden tietoja käyttöönsä jäsenmaan velvoitteisiin kuuluu huolehtia oman maansa T&K-tietojen syöttämisestä sopimustietokantaan.

Jäsenmaiden piirissä on kuitenkin katsottu tarpeelliseksi jakaa energiaan ja ennen kaikkea ilmasto- ja ympäristömuutoksiin liittyvät tutkimustulokset kehitysmaiden kanssa. Vuonna 2004 tietokannan käyttöä laajennettiin tarjoamalla noin 60 maalle ilmainen pääsy tietokantaan. Maat määriteltiin Maailmanpankin luokituksen mukaisesti ja ne kuuluvat joko mataliin tai keskimataliin kansantalousmaihin.

Kansainvälistä tuotantoa ja kehitystyötä

IEA/ETDE-sopimuksen tavoitteena on tietokannan käytön lisäksi myös tiedonsiirto suomalaisesta energiaosaamisesta kansainväliseen tietokantaan

ja siten edistää suomalaisen energia-alan kansainvälistä näkyvyyttä ja kysyntää. Huomattavan osan välitetystä tiedosta muodostaa julkisen sektorin rahoittamien energiatutkimusohjelmien julkaistut tulokset.

Tietokantaan on nykyisen sopimuskauden aikana (2003 – 2007) viety vuodessa 300 – 350 tutkimus- ja teknologiativistelmää julkaisutietoihin ja sopimuskauden aikana yhteensä 2450. Tähän lukemaan sisältyy myös INIS - International Nuclear Information System - tietokantaan viety tieto.

ETDEWEB-tietokantaa ylläpidetään sopimuksen amerikkalaisen osapuolen U.S. DOEn (U.S. Department of Energy) palvelimella ja sopimuksen pyörittäjänä (Operating Agent) toimii Office of Scientific and Technical Information (OSTI), joka käytännössä hoitaa myös tietokannan tuottamiseen liittyvää tekniikkaa. Tietokantatuotantoon liittyy myös kehitystyötä, johon jäsenmaat osallistuvat. Tämä työ tehdään verkon avulla eri työryhmissä.

Tietokannan noin neljän miljoonan energia-alan T&K-tietojen lisäksi tarjolla on haku samanaikaisesti tai erikseen muista energiaa sisältävistä tietovarannoista kuten eurooppalaisen patenttitoimiston tietokanta esp@cenet, IEA Information Centre, French Petroleum Institute, EU:n Cordis-tietokanta sekä amerikkalainen tiedeportaali Science.gov.

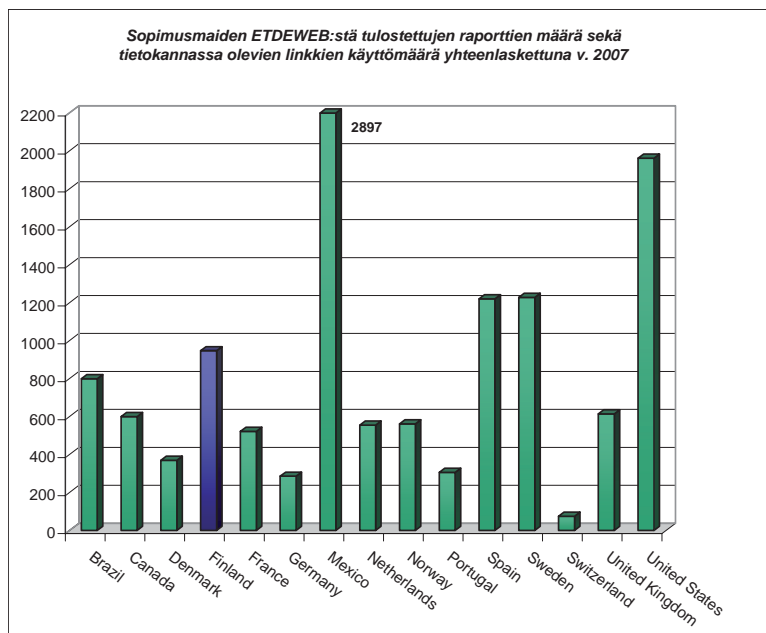
Sopimuksen Executive Committee (ExCo) kokoontuu kerran vuodessa päättämään ensisijaisesti kustannuksiin liittyvistä asioista. Vuoden 2008 kokous järjestetään Helsingissä 3. – 5. kesäkuuta. TKK:n kirjasto vastaa kokousjärjestelyistä.

Tietokannan käyttöä seurataan tarkasti

Tietokanta on käytössä yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa, joissa on energiaan tai ympäristöön liittyvää tutkimusta ja opetusta sekä energia- ja ympäristöalan tutkimuslaitoksissa. Tähän käyttäjäryhmään kuuluu yhteensä 14 organisaatiota.

Suurimpiin käyttäjiin Suomessa kuuluvat TKK:n lisäksi VTT ja Lappeenrannan teknillinen yliopisto (LTY). Samat organisaatiot kuuluvat myös tietokannan tiedontuottajiin, joiden T&K-tuloksia löytyy ETDEWEB-tietokannasta. Käyttäjiin kuuluvat myös maan suurimmat energiayritykset.

ETDEWEB-tietokanta kuuluu Kansallisen elektronisen kirjaston FinELibin kautta tarjottaviin aineistoihin. Tietokanta on myös haettavissa kirjojen tiedonhakuportaalin Nellin kautta.

Tietokannan käyttöä voidaan mitata sekä yhteydenottojen että tietokannasta tulostettujen raporttien määrällä. Vuonna 2007 alettiin tilastoida myös tietokannassa olevien linkkien käyttöä. Linkit johtavat eri organisaatioiden dokumenttipalvelimiin tai suoraan lehtiartikkeleihin. ETDEWEB kuuluu CrossRef-järjestelmään, joka mahdollistaa suoran yhteyden artikkeleihin, jotka käyttäjän organisaatio on tilannut. Mikäli tilaus puuttuu, linkki vie lehden kotisivulle, josta artikkelin voi ostaa (pay per view or item -periaatteella).

Ainutlaatuinen energia-alan tiedonlähde

VTT:ltä ja LTY:ltä on saatu lausunnot tietokannan käytettävyydestä suomalaiselle energiatutkimukselle. VTT:n lausunnossa korostettiin että ETDEWEB-tietokannan vahvuuksia ovat tietojen luotettavuus, tiedonsaannin nopeus, kokotekstimuotoinen tieto sekä tiedonhaun helppous. Lappeenrannan teknillisen yliopiston energia- ja ympäristötekniikan osaston lausunnossa todettiin, että ETDEWEB-tietokanta on energia-alan ainutlaatuinen tiedonlähde, jonka kautta sekä välitetään tietoa suomalaisesta tutkimuksesta kansainväliselle tiedeyhteisölle että saadaan maamme energia-alan toimijoiden käyttöön kansainvälistä tutkimustietoa.

EVA TOLONEN

Valmistautuminen laadunvarmistusjärjestelmän dokumentointiin ja kehittämiseen aloitettiin kirjastossa syksyllä 2006, jolloin johtoryhmä asetti laaturyhmän projektia koordinoimaan. Tuolloin oli jo tiedossa, että Teknillinen korkeakoulu tulee olemaan Korkeakoulujen arviointineuvoston auditointikohteena syksyllä 2007.

Laatutyötä on kirjastossa tehty aikaisemminkin ja se on näkynyt kirjaston toiminnassa, joka on ollut järjestelmällistä ja hyvin ohjeistettua. Laaturyhmän aloitettua työnsä asiaan paneuduttiin entistä kattavammin. Ryhmä osallistui TKK:n ja kirjastoalan laatuaiheisiin seminaareihin ja vieraili Kuopion yliopiston kirjastossa oppia saamassa.

Kirjaston henkilökunnalle järjestettiin kolme laatuaiheista tilaisuutta. Tammikuun 2007 tilaisuus selvensi, mistä laadunvarmistusjärjestelmässä ja auditoinnissa on kysymys. Tarkoituksena oli innostaa henkilökunta laatutyöhön. Toukokuussa saatiin kuulla Eduskunnan kirjaston kokemuksia prosessien hallinnasta ja syksyllä laaturyhmä esitteli henkilöstölle kirjaston omaa prosessikartoitusta ja -kuvauksia.

Prosessien määrittelyä askel askeleelta

Toimintaprosessien kuvaaminen otettiin heti alusta alka-

en kirjaston laatutyön keskiöön. Kirjaston ydin- ja tukiprosessit tunnistettiin ensiksi ja niiden pohjalta on edetty tarkempaan prosessikartoitukseen ja -hierarkiaan. Laaturyhmä laati prosessien kuvausmallin, mikä otettiin testauksen jälkeen käyttöön. Kaavioiden laatimisessa käytettiin TKK:n suosittelemaa Visio-ohjelmaa.

Koko kirjaston väki sitoutettiin prosessikuvausten tekemiseen. Laaturyhmä ohjasi, kannusti ja seurasi työn etenemistä. Syksyllä kuvaukset saatiin kirjaston intranettiin.

Ydinprosessit on pääosin kuvattu, mutta osa tukiprosesseista on edelleen työn alla. Valmiita kuvauksia on jo yli sata. Visiolla on tehty noin 30 kaaviota toimintaa havainnollistamaan.

Seuraavaksi on ohjelmassa puuttuvien prosessikuvausten laatiminen, prosessien kehittäminen ja laatukäsikirjan tekeminen luonnosta pitemmälle. Kehittämishankkeeksi kirjastossa on valittu elektroniset kirjat, joiden hankkimiseen, käytön opastukseen ja markkinointiin vuonna 2008 panostetaan. Laatutyö jatkuu kirjastossa pysyvänä osana toimintaa.

TKK:n syksyllä 2007 tehdyssä laadunvarmistusjärjestelmän auditoinnissa tukitoimintojen LVJ:n kattavuus todettiin vaatimukset täyttäväksi. Lausunnossa huomautettiin, että kirjastolaitosta edelleen kehitettäessä tulisi harkita yhteisen koko TKK:n kirjastotoimen kattavan laadunvarmistusjärjestelmän käyttöönottoa.

Kuva: Aune Kontkanen

Laaturyhmä Kuopion lumisissa maisemissa tammikuussa 2007.

Kuva: Aune Kontkanen

Virpi Johansson Eduskunnan kirjastosta.

Kirjaston toiminnasta tiedotettiin pääasiassa www-sivuston, tiedotuslehden, vuosikertomuksen ja sähköpostien välityksellä. Sisäisessä viestinnässä intranetia hyödynnettiin entistä enemmän perustamalla omat sivut laatu- ja innovaatioyliopistoasioille. Verkkosivuston laajamittainen uudistaminen käynnistyi toukokuussa. Kirjaston ala-aulassa sijaitseva infoTV otettiin hyötykäyttöön.

Tiedotteita TV-ruudulle kirjaston tiloihin

Kirjaston ala-aulassa oleva informaation jakamiseen tarkoitettu televisio otettiin hyötykäyttöön keväällä 2007. Taululla pyörii kerrallaan yhdeksän lyhyttä tiedotetta asiakkaille. Tiedotteille suunniteltiin oma ulkoasu ja ylläpidon prosessi.

Omat julkaisut piirtävät kuvaa kirjastosta

Tiedotuslehti TietäNet ilmestyi kaksi kertaa vuoden aikana, painettuna ja verkossa, sisältäen noin 10 artikkelia numeroa kohti. Suomen yliopistokirjastoista TKK:n kirjaston lisäksi vain muutamalla on oma lehti. Käyttö ks. s. 14.

Kuva: Aune Kontkanen

Vuosikertomus vuodelta 2006 ilmestyi ennen vapua painettuna ja pdf-muodossa kirjaston www-sivustolla.

Kirjaston OTA-kirjasto E-sarjassa ilmestyi vuonna 2007 yksi pdf-muotoinen julkaisu juuri ennen vuoden vaihtumista: *Ohjeita TKK:n julkaisujen laati-joille*. Julkaisusta on erillinen osuus sivulla 25.

Kuva: Aune Kontkanen

Teekkareiden kirkon näyttely

Teekkareiden rakennuttama kirkko, Otaniemen kappeli, sijaitsee keskellä Otaniemeä, teekkariryhmän harjulla. Kappeli valmistui vuonna 1957 Heikki ja Kaija Sirenin kilpailutyön pohjalta.

Kappeli täytti pyöreät 50 vuotta keväällä 2007. Juhlan kunniaksi TKK:n kirjastossa järjestettiin Espoon seurakuntien toteuttama näyttely 16. – 28.4.2007. Esillä oli kappelin värikkäistä vaiheista kertovaa materiaalia mm. Rakennustaiteen museosta.

Viestinnän suunnittelu ja kehittäminen jatkui

Kirjaston viestintään liittyvää selvitystyötä jatkettiin kertomusvuoden aikana tutkimalla kirjaston näkyvyyttä ja roolia esimerkiksi TKK:lla, verkossa, kirjasto- ja tietopalvelualalla ja sidosryhmien parissa. Kirjastolla on monia rooleja, tehtäviä ja sidoksia ydintoiminnan ja -alueen ulkopuolellakin, esimerkiksi arkkitehtuurikohteena, paikallisena ja alueellisena toimijana sekä verkossa toimivana asiantuntijaorganisaationa. Näkyvyys TKK:lla on melko hyvä, vaikkei kattava.

Vuoden aikana valmistuivat kirjaston omat suomen-, ruotsin- ja englanninkieliset kalvopohjat, mitkä tallennettiin intranettiin. Työntekijät pitävät usein esityksiä paitsi omissa koulutustilaisuuksissa,

myös erilaisissa seminaareissa ja muissa ulkopuolisisissa tilaisuuksissa.

Teknillisen korkeakoulun pääsivuston ja muiden sivustojen laajamittainen uudistus oli meneillään vuoden 2007 aikana. Kirjaston verkkosivuston uudistaminen alkoi loppukevällä asiakkaiden tarpeiden kokoamisella. Syksyn aikana järjestettiin koesivuston käytettävyydestä kysymykset, joissa testaajat (4 opiskelijaa, 3 tutkijaa, 2 kirjastovirkailijaa) etsivät ennalta laadittuihin kysymyksiin vastauksia sivustolta samalla sitä ja hakuprosessia kommentoiden.

Kuva: Jouni Nevalainen

Natalija Popkova (vas.) Vilnasta Liettuaasta (Vilnius Gediminas Technical University Library) perehtyi viikon ajan kirjaston toimintaan. Oppaana toimi Kirsi Heino (oik.).

TYÖHYVINVOINTI ON VOIMAVARA KIRJASTON TOIMINNASSA

Vuoden mieleenpainuvin tapahtuma henkilöstöasioissa oli Hyvä työyhteisö -palkinto, jonka kirjasto sai ensimmäisenä yksikkönä TKK:lla. Loppuvuodesta vietettiin kahden kirjastossa pitkään työskennelleen työntekijän läksiäisiä. TKK:n erilliskirjastojen viroista kaksi muutettiin pääkirjaston viroiksi.

Henkilöstössä pientä liikehdintää

Henkilöstökulut 1,9 milj. euroa olivat kirjaston kokonaiskuluista 39 %. Kulut olivat samaa suuruusluokkaa kuin vuonna 2006.

Vuonna 2007 pääkirjastossa oli 54 työntekijää (henkilöstöluettelo liitteenä). Pirkko Kauria ja Päivi Elison jäivät loppuvuodesta eläkkeelle pitkän työuran jälkeen. Syyskuussa suunnittelija Tiina Tuomaala siirtyi Tilastokirjastoon, aluksi virkavapaalta ja alkuvuodesta 2008 pysyvästi.

Kirjaston henkilöstössä oli muutenkin tähänastista suurempaa liikehdintää, valittiinhan kirjastoon uusiksi työntekijöiksi Leila Juusola (sijoituspaikkana tietotekniikan talon kirjasto), Jaakko Marttila ja Uljana Stelmahova. Siviilipalvelusmies vaihtui heinäkuussa Matti Visapäästä Seppo Yli-Olliin.

Keväällä pääkirjasto sopi tietotekniikan sekä automaatio- ja systeemitekniikan osastojen kanssa osastokirjaston hoidosta. Pääkirjasto vastaa paikallispalveluista sekä hankinnasta. Kaksi tietotekniikan talon kirjaston virkaa siirtyi pääkirjaston viroiksi vuoden aikana.

Kuvat: Aune Kontkanen

Harjoittelijat vasemmalta oikealle: Kristian Eriksson, Leo Routanen, Eemeli Annala ja Ossi Lehtonen.

Kirjastoon on otettu koululaisia työharjoitteluun aika ajoin. Vuoden aikana kirjastoon ja työelämään tutustui neljä yläastetta käyvää TET-työharjoittelijaa kukin viikon, parin ajan. He mm. laittoivat kirjoihin selkäteippejä ja vaihtoivat ahkerasti lampuja, mikä olikin aiheellista kirjaston isoissa varastokerroksissa.

Kansainvälistä yhteistyötä ja kotimaisia verkostoja

Kirjastossa vieraillee vuosittain vaihteleva joukko ulkomaisia kollegoja. Vuonna 2007 vuorossa oli Natalija Popkova (kuva sivulla 31) Vilnasta Liettuasta (Vilnius Gediminas Technical University Library). Hän perehtyi viikon ajan kirjaston toimintaan Pohjoismaisen ministerineuvoston apurahan turvin.

Kansainvälisyys näkyi monien kirjaston työntekijöiden osallistumisena erilaisiin kansainvälisiin tapaamisiin, konferensseihin ja tapahtumiin.

Keskustelut ja kokemustenvaihto eri maista ko- toisin olevien kollegojen kanssa on tänä päivänä luonnollinen osa oman ammattitaidon ja kirjaston toiminnan kehittämistä. TKK:n kirjasto on edusta- jiansa välityksellä aktiivisesti mukana kirjastoalan järjestöjen IFLAn ja IATULin toiminnassa.

Verkostoja solmitaan myös osallistumalla kansain- välisiin hankkeisiin. Kirjaston järjestelmäasiantun- tija oli mukana kahdessa laajassa eurooppalaisessa julkaisuarkistoihin liittyvässä hankkeessa, DART- Europe (Digital Access to Research Theses) ja DRIVER (Digital Repository Infrastructure Vision for European Research).

Kotimainen yhteistyö esimerkiksi FinELib-konsor- tion, Suomen open access –työryhmän FinnOA:n ja Voyager-kirjastojärjestelmän ylläpidon sekä Suo- men yliopistokirjastojen neuvoston kanssa jatkuu entiseen tapaan.

Tunnustusta kirjastolle työyhteisönä

Työhyvinvoinnin merkitys korostui rehtorin jaka- essa ensimmäisen TKK:n Hyvä työyhteisö -pal- kinnon pääkirjastolle korkeakoulun avajaisissa 6. syyskuuta. Palkinnon, kunniakirja ja 2000 euroa, perusteluissa mainittiin kirjaston työhyvinvointia edistävä toiminta. Sillä on ollut alusta asti ylikir- jastonhoitajan vahva tuki. Työyhteisöpalkinnon saajaksi voidaan valita TKK:n työyhteisö, joka on aktiivisesti ja suunnitelmallisesti kehittänyt työnte- kijöidensä työhyvinvointia ja työssä viihtymistä.

Kirjaston vuoden 2007 työhyvinvointitoiminnan teemana oli ”Espoo ja Otaniemen kampusalue tu- tuksi”. Kirjaston työnteekijät osallistuivat erilaisiin koko korkeakoululle suunnattuihin tilaisuuksiin omien retkien ja tilaisuuksien lisäksi.

Kuva: Jaakko Marttila

Korkeakoulun avajaiset ja palkinnon jako 6.9.2007: vasem- malta ylikirjastonhoitaja Ari Muhonen, hallintopäällikkö Esa Luomala ja rehtori Matti Pursula.

Toiminta käynnistyi tammikuussa organisaatiopsy- kologi Pekka Järvisen koulutustilaisuudella, jonka aiheena oli TKK:lle soveltuvan mallin luominen puheeksiottomenettelylle ja -koulutukselle. Kirjas- ton henkilökunta sai olla mukana kehittämistyössä pilottina. Koulutukseen ja sen yhteydessä järjestet- tyyn keskustelutilaisuuteen osallistui 39 kirjaston työntekijää.

Huhtikuussa tutustuttiin TKK:n konetekniikan osaston tuulitunneliin, toukokuussa kirjaston aamuvirkut kävivät bongaamassa muuttolintuja Otaniemen lintutornissa ja kevätretkellä käytiin 11.5. 20 hengen seurueella Tampereen yliopiston kirjastossa. Vuoden aikana ehdittiin tutustua vielä Espoon kaupunginkirjastoon Selloon, Iiris-keskuk- seen ja näkövammaisten kirjastoon Celiaan.

Yhteistä pikkujoulua vietettiin Oulunkylän Cur- linghallissa huumorimeilessä kilpaillen, minkä jälkeen ohjelmassa oli yhteinen illallinen Kellarik- rouvissa.

Kuva: Eeva Asikainen

Pirkko Kaurian läksiäiskahvit 29.10.2007.

Neuvottelukunta kokoontui

Kirjaston neuvottelukunta tapasi lokakuun 23. päivänä vararehtori Outi Krausen johdolla vuosit- aisessa kokouksessaan. Asialistalla olivat kirjaston tulosopimusluonnos vuosille 2008 – 2010 hanke- liitteineen, esitys TKK:n kirjastolaitoksen uudista- miseksi, tieteen tuloksellisuuden mittaaminen ja mainintana kirjaston saama työyhteisöpalkinto.

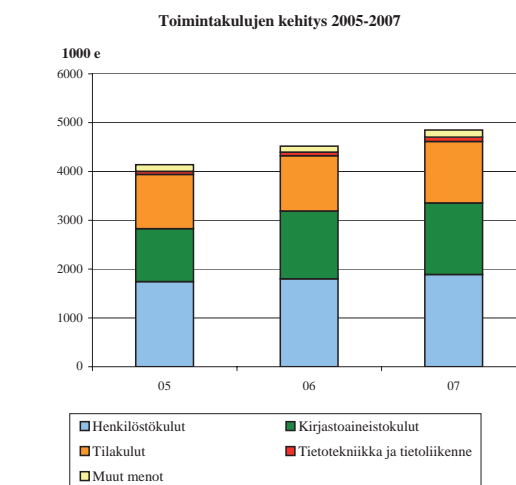
Keskustelussa tulivat lisäksi esille TKK:n opiske- lun ja opetuksen tukiyksikön (Opetuki) siirtymi- nen Koulutuskeskus Dipolista pääkirjaston organi- saation vuoden 2008 alusta ja innovaatioyliopiston kirjaston suunnittelun käynnistyminen syksyn aikana, kirjaston uhkatekijät, tilojen peruskorjaus sekä alumnit ja pk-sektori asiakasryhminä.

Kirjaston taloudellinen tilanne säilyi pääpiirteissään edellisten vuosien kaltaisena. Vuoden aikana valmistui Suomen yliopistokirjastojen neuvoston selvitys yliopistokirjastojen rahoituksesta, jossa tuodaan esille esimerkiksi elektronisten aineistojen kustannusvaikutuksia.

Korkeakoulu myönsi kirjaston toimintamenoihin rahoitusta 4 561 668 euroa vuonna 2007. Kehittämisrahaa saatiin 274 683 euroa kompensoimaan elektronisen aineiston hinnannousua.

Varoja tarvitaan tavanomaisen toiminnan lisäksi erilaisiin projekteihin ja hankkeisiin. Toimintameno määrärahaan sisältyi hankerahoitusta 45 200 euroa, josta 10 200 euroa kohdistettiin RFID-hankkeelle ja 35 000 euroa ubiikkiyhteiskunnan kirjastoa varten. Jälkimmäinen hanke jäsentää esimerkiksi digitalisoitumisen vaikutusta kirjaston prosesseihin.

Kirjastolla oli vuonna 2007 käynnissä kolme TKK:n ulkopuolista julkisen rahoituksen hanketta. KTM:lta ja Tekesiltä saatiin 27 000 euroa energia-alan kansainvälisen ETDE World Energy Base -tietokannan ylläpitoon. Tietokannan käyttö-

maksuja kerättiin 12 000 euroa. Toinen merkittävä hanke oli Opetusministeriön rahoittama OA-JES Avoimen julkaisutoiminnan edistäminen Suomessa -projekti, johon ministeriö antoi 25 000 euroa. Hanke toteutettiin Suomen Open access -työryhmän FinnOA:n koordinoimana ja siinä työskenteli kirjaston järjestelmäasiantuntija Rita Voigt. Lisäksi kirjasto sai opetusministeriöltä 5 000 euroa Teknistiellisen tiedon näkyvyys ja vaikuttavuus – tutkimusmahdollisuuksien selvittäminen -työtä varten yhdessä VTT:n kanssa.

Toiminnan tuotot olivat yhteensä 246461 euroa. Maksullisen palvelutoiminnan osuus oli 195179 euroa.

Korkeakoulun sisäisten palvelujen kysyntä kasvoi ja ulkopuolisille suunnattujen palvelujen tuotto pieneni.

Toimintaan käytettiin 4848317 euroa. Toimintakulujen jakautumat ja kehitys käyvät ilmi oheisesta kuvasta ja vuosikertomuksen lopussa olevasta tilastoliitteestä. Elektronisten julkaisujen kustannusten nousu jatkui voimakkaana.

Rahoituksen ongelmat tiedoksi päättäjille

Yliopistokirjastojen rahoituksesta valmistui perusselvitys Suomen yliopistokirjastojen neuvoston aloitteesta ja opetusministeriön tuella. Selvitys julkaistiin 29.8.2007 ja sen teki prof. Sinikka Koskiala, TKK:n kirjaston ylikirjastonhoitaja vuosina 1991 – 2001.

Neuvosto antoi selvityksen pohjalta julkilausuman ja sen taustaselostuksen 11.9.: *Tutkimuksen perusaineistot vaarassa – yliopistokirjastot vetoavat rahoituksensa puolesta*. Siinä nostetaan esille kustannusten nousuun vaikuttavia tekijöitä ja rahoituksen epäkohtia. Julkilausuma luovutettiin 14.9. opetusministeri Sari Sarkomalle ja yliopistojen rehtorien neuvoston puheenjohtajalle Ilkka Niiniluodolle.

Yliopistokirjastojen neuvoston julkilausumassa edellytetään yliopistokirjastojen perusrahoituksen turvaamista siten, että rahoituksessa otettaisiin huomioon tutkimuskirjallisuuden, erityisesti elektronisten lehtien hintojen nousu, uusien palvelujen edellyttämät tilaratkaisut, tilakustannusten kasvu, tietojärjestelmien ja tietoliikenteen kustannukset sekä kirjastohenkilöstön kasvavien osaamisvaatimusten edellyttämä palkkataso.

Vuosi 2008

Vuoden 2008 alusta alkaen TKK:n organisaatiota rakenne muuttui entisen osasto- ja laboratoriojoaja sijasta neljän tiedekunnan ja niiden alaisten laitosten rakenteeksi. Pääkirjasto säilyi tämän jaon ulkopuolisena erillislaitoksena.

Uudistus vaikuttaa TKK:n muihin kirjastoihin: enää ei voida puhua osasto- ja laboratoriokirjastoista. Monien kirjastojen nimi muuttui heti vuoden vaihtumisen jälkeen ja varsinaisia rakenteellisia muutoksia voi tapahtua myöhemmin. Esimerkiksi entinen sähkö- ja tietoliikennetekniikan osasto lopetti neljä laboratoriokäsikirjastoaan vuoden 2008 alkupuolella.

TKK:n opetuksen ja opiskelun tuen ja opintopsykologin liittyminen kirjaston organisaatioon vuoden 2008 alussa käynnisti heti yhteistyön ja yhteisen oppimiskeskuksen suunnittelun. Opetuen ja opintopsykologipalvelujen henkilöstö lisää kirjaston henkilöstön määrää noin 10 hengellä.

Kansallista huomiota saanut innovaatioyliopiston synnyttäminen merkitsi Helsingin kauppakorkeakoulun, Taideteollisen korkeakoulun ja Teknillisen korkeakoulun kirjastolle aiempaa tiiviimmän yhteistyön alkua. Syksyn 2007 aikana järjestettiin kolme aivoriihtä kaikille työntekijöille ja keväälle 2008 suunniteltiin kolme yhteistä tapaamista lisää. Innovaatioyliopiston kirjaston eri toimintasektoreita hahmottelevia työryhmiä perustettiin useita.

Kuva: Aune Kontkanen

Innovaatioyliopistokirjaston aivoriihi kokoontui Helsingin kauppakorkeakoululla 19.11.2007.

KIRJASTON NEUVOTTELUKUNTA 2006 - 2008:

Puheenjohtaja:

Vararehtori, prof. Outi Krause (TKK)

Muut jäsenet:

prof. Petri Kuosmanen (TKK, konetekniikan osasto)

prof. Jyrki Sinkkilä (TKK, arkkitehtiosasto)

prof. Jorma Tarhio (TKK, tietotekniikan osasto)

prof. Vesa Välimäki (TKK, sähkö- ja tietoliikennetekniikan osasto)

DI Katriina Schrey-Niemenmaa (EVTEK)

tietopalvelupäällikkö Kirsi Tuominen (VTT)

tekn. yo Lauri Reiman (2007)

Kirjastosta kokouksiin osallistuvat ylikirjastonhoitaja Ari Muhonen esittelijänä, toimistopäällikkö Irma Pasanen asiantuntijajäsenenä sekä suunnittelija Marja Malmgren kokouksen sihteerinä.

HENKILÖSTÖLUETTELO 31.12.2007

Aaltonen Mari	kirjastosihtööri (1.1.-30.9.); suunnittelija (1.10. -)	Pusa Valto tari	erikoislaboratoriomes-
Asikainen Eeva	osastosihtööri	Pöyhönen Tuula	kirjastosihtööri
Asla Kim	vahtimestari	Reijonen Birgitta	kirjastosihtööri
Elison Päivi	toimistosihtööri	Roos Riitta	kirjastosihtööri
Green Irma	suunnittelija	Räisänen Marjatta	kirjastosihtööri
Grof Ari	avustaja	Salonen Janne	kirjastosihtööri
Heikkinen Ilkka	atk-tukihenkilö	Saranka Riitta	osastosihtööri
Heikkinen Marjaana	kirjastosihtööri	Sierla Eeva-Inkeri	kirjastonhoitaja
Heilman Pekka	kirjastosihtööri	Stelmahova Lilija	kirjastosihtööri
Heino Kirsi	suunnittelija	Stelmahova Uljana	kirjastosihtööri (17.9. -)
Huurinainen Ulla	järjestelmäasiantuntija	Tolonen Eva	suunnittelija
Juusola Leila	kirjastosihtööri (13.8. -)	Tuomaala Tiina	suunnittelija (v. 10.9. -)
Järvineva Outi	kirjastonhoitaja	Tuoresjärvi Taija	kirjastonhoitaja
Kampara Riitta	kirjastoamanuenssi	Vehmanen Irma	kirjastosihtööri
Katajapuro Leena	toimistopäällikkö	Visapää Matti	siviilipalvelusmies;
Kauria Pirkko	kirjastosihtööri (31.10. asti)		kirjastosihtööri
Kivimäki Petteri	kirjastosihtööri	Voigt Rita	(10.3.- 31.10.)
Kontkanen Aune	hankintasihtööri	Yli-Olli Seppo	järjestelmäasiantuntija
Kouvonen Tuula	kirjastosihtööri		siviilipalvelusmies
Känsälä Sirkku	toimistopäällikkö		(9.7. -)
Laakso Jari	kirjastosihtööri		
Lampola Mirja	kirjastonhoitaja		
Larsson Bo	kirjastosihtööri		
Lehmus Jukka	atk-tukihenkilö		
Linnainmaa Irma	kirjastosihtööri		
Maijala Risto	kirjastoamanuenssi		
Maikola Harri	kirjastosihtööri		
Malmgren Marja	suunnittelija		
Marttila Jaakko	kirjastosihtööri (7.5. -)		
Marvia Jaana	suunnittelija		
Muhonen Ari	ylikirjastonhoitaja		
Mättö Merja	kirjastosihtööri		
Mörttin Eeva	sovellussuunnittelija		
Nevala Timo	toimistopäällikkö		
Nevalainen Jouni	suunnittelija		
Nieminen Saija	kirjastosihtööri		
Paalanen Tarja	julkaisusihtööri		
Palmgren Virpi	suunnittelija		
Pasanen Irma	toimistopäällikkö		
Pasanen Pekka	kirjastonhoitaja		
Pasanen Ritva	kirjastosihtööri		
Pitkänen Matti	suunnittelija		
Pusa Paula	osastosihtööri		

TKK Kirjasto
TILASTOT

TALOUS

Rahoitus	2005	2006	2007
	1000 e	1000 e	1000 e
Teknilliseltä korkeakoululta	4 218,90	4 176,96	4 561,67
Muu julkinen rahoitus	30,30	84,10	81,53
Maksullisen palvelun tulot	238,30	212,17	207,18
Yhteensä	4 487,50	4 473,23	4 850,38

Suoran budjettirahoituksen osuus koko rahoituksesta 94,01 % 93,38 % 94,05 %

Toimintakulut	2005	2006	2007
	1000 e	1000 e	1000 e
Henkilöstökulut	1 742,30	1 799,30	1 888,37
Kirjastoaineistokulut	1 083,80	1 389,33	1 466,34
Tilakulut	1 111,80	1 132,74	1 259,27
Tietotekniikka ja tietoliikenne	62,60	72,96	88,52
Muut menot	138,00	123,67	145,82
Toimintakulut yhteensä	4 138,50	4 518,00	4 848,32

TKK:n rahoittamat hankkeet 63,00 70,00 45,20

Kirjastoaineistokulut	2005	2006	2007
	1000 e	1000 e	1000 e
Kirjastoaineistokulut yhteensä	1 083,80	1 389,33	1 466,34

Elektroninen aineisto

FinELib-sopimukset (kausijulkaisut, tietokannat)	793,20	945,97	1 018,09
Muut kausijulkaisut	120,40	244,28	228,60
Muu elektroninen aineisto	0,90	23,32	32,64
Elektroninen aineisto yhteensä	914,50	1 213,57	1 279,33

Painettu aineisto

Kausijulkaisut	56,60	80,08	66,25
Kurssikirjat	36,20	32,88	38,74
Muut monografiat	76,50	62,81	82,02
Painettu aineisto yhteensä	169,30	175,76	187,01

HENKILÖSTÖ	2005	2006	2007
Virat	48,00	48,00	54,00
Henkilötyövuodet	49,40	48,90	51,40
Budjettirahalla palkatut	46,20	44,50	47,40
Hankintarahoituksella palkatut	3,20	4,40	4,00
Henkilökunnan osallistuminen koulutukseen			
Koulutuspäivät yhteensä	386,00	353,00	322,00
Koulutusta saaneen henkilöstön määrä	53,00	49,00	52,00

KOKOELMAT

Kokoelmien suuruus	2005	2006	2007
Elektroninen aineisto			
Kausijulkaisut (nimekkeet)	10 203	15 000	19 000
Verkossa/työasemilla olevat tietokannat (palvelut)	44	125*	185*
(* CSA-tietokannat laskettu erikseen)			
E-kirjat	2 865	245 228	292 547*
(* sisältää TKK:n väitöskirjat)			
Painettu aineisto			
Monografiat (niteet)	225 894	229 385	230 005
Kausijulkaisut (nimekkeet, * tilastointitapa muuttunut)	15 210	11 415*	10 870
Painetun aineiston kartunta			
Monografiat (niteet)	9 128	9 330	7 610
Kausijulkaisut (nimekkeet)	121	86	85
Saapuvat kausijulkaisut			
Painetut (nimekkeet)	677	872	783
Elektroniset (nimekkeet)	10 203	15 000	19 000
Yhteensä (nimekkeet)	10 880	15 872	19 674
Luettelointi			
Teemu-tietueiden määrä (pää- ja erilliskirjastot)	309 919	319 405	355 034
Teemu-tietueiden määrä (pääkirjasto)	210 384	213 950	246 377
Teemuun lisätyt tietueet yhteensä	13 062	12 079	41 697
Muihin tietokantoihin lisätyt tietueet yhteensä	21 260	20 977	23 148

ASIAKASPALVELU

Käyttäjät	2005	2006	2007
Teknillinen korkeakoulu			
Opiskelijamäärä	14 585	14 550	14 535
Henkilöstömäärä	3 605	3 419	3 210
Aktiivisten lainaajien määrä			
TKK:n opiskelija	7 527	5 737	5 914
TKK:n henkilökunta	972	831	930
TKK:n sisäiset yhteensä	8 499	6 568	6 844
Ulkopuoliset	3 477	2 348	2 299
Aktiiviset lainaajat yhteensä (* tilastointitapa muuttunut)	11 976	8 916*	9 143
Kirjastokäynnit			
Käyntien määrä	274 719	253 227	235 984
Lainaus			
Kokonaislainaus (koti-, lukusali- uusinnat)	148 078	157 295	147 137
Itsepalvelulainat (automaatilla)	11 492	11 900	10 736
Itsepalvelu-uusinnat (Teemu, www)	93 694	102 350	98 604
Kaukopalvelu (kotimainen + kansainvälinen)			
Annetut kaukolainat ja jäljenteet	4 406	3 006	2 496
Saadut kaukolainat ja jäljenteet	2 997	3 024	3 037
Tietopalvelun toimeksiannot			
Kokonaismäärä	1 836	1 611	1 388
Käyttäjäkoulutus			
Opetustunnit yhteensä	882	895	1 087
Opiskelijamäärät yhteensä	1 657	1 537	1 395
Fuksikoulutus, opiskelijamäärät	1 174	991	129
Verkkokurssit, opiskelijamäärät	194	184	129
Käynnit kirjaston www-sivuilla			
Käyntien määrä (* tilastointitapa muuttunut)	2 956 340	3 447 000	8 868 034*
Elektronisten aineistojen käyttö			
Tiedonhakuja määrä (Abi/Inform, Compendex (Engineering Village), Inspec, Web of Science (ISI), CAS SciFinder Scholar)	171 160	172 426	173 103
Tulosteiden määrä (American Chemical Society ACS, Elsevier: ScienceDirect, IEEE/IEE)	255 642	264 895	291 849